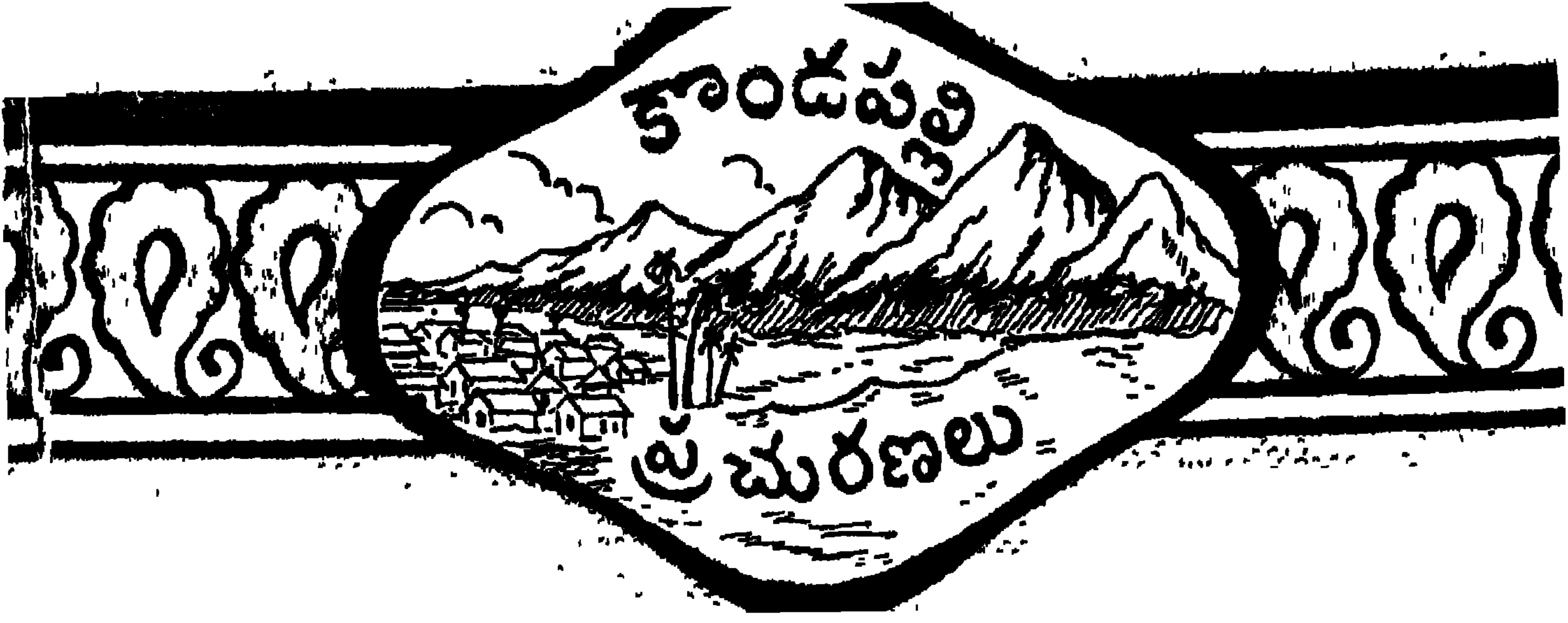
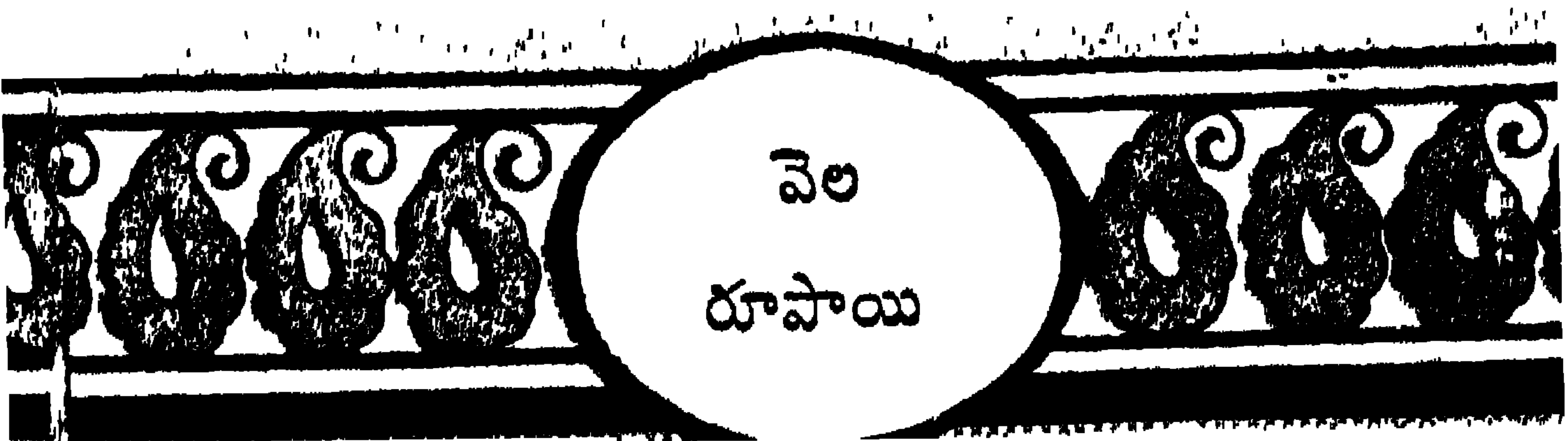

9 000000 004973

తగూ నెంబరు 'త్రీ'

శ్రీమునిమాణిక్యం నరసింహారావు

తగూ నెంబరు 'త్రీ'

[ఇతర కథలు]

ర చ యి త

శ్రీ మునిమాణిక్యం నరసింహారావు

ప్రకాశకులు:

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య అండ్ సన్సు

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో

రా జ మ ం డ్రి.

వెల
రూపాయి

మొదటి ముద్రణ : 1950
రెండవ ముద్రణ : 1955

శ్రీ కొండపల్లి ముద్రాశాల
రాజమండ్రి

విషయసూచిక

,

తగూ నెంబరు 'త్రీ'

శర్మ జానకమ్మతో మళ్ళీ పోట్లాడాడు. వద్దురా నాయనా ఆ పిల్లను ఏమీ అనకు. సర్దుకుపో ఎల్లాగో ఒరగ బెట్టుకొని సంసారం చెయ్యాలి అని ఎన్నివిధాల చెప్పినా వాడి మనస్సుకు ఎక్కలేదు.

ఆ పిల్ల తనను గౌరవించటం లేదో అంటాడు.

ఓరి తెలివితక్కువ శర్మా.

పెళ్ళాము అన్న మనిషి. మొగుడు అన్న వాడిని ఎప్పుడూ గౌరవించదురా అని నెత్తిని నోరు పెట్టుకొని అర చినా వినిపించుకోడాయె !

లోకంలో పెళ్ళాలు, మొగుళ్ళను గౌరవిస్తున్నారూ అనుకోటం పెద్ద పొరపాటురానాయినా, నా భార్య నన్ను ఏమాత్రం గౌరవిస్తున్నదీ చూస్తున్నావు కదా: అందరి సంగతీ అంతేరాఅంటే వినడు, పైగా, నేను తెలివితక్కువగా భార్యకు లొంగిపోయినాననీ, తాను మహాతెలివిగా భార్యను అదుపుఆజ్ఞలలో ఉంచగలననీ గర్వపడ్డాడు, ఆ గర్వం కాస్తా అణిగింది !

మా కాంతమే నయం ! కొట్లాడినా, పోట్లాడినా గుమ్మందాటి ఎఱుగదు ! జానకి పుట్టింటికి వెళ్ళిపోయింది !

ఢంకామీద దెబ్బకొట్టినట్లు వెడుతున్నానని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

నేనే అయితే ఆడమనిషిని గడపదాటనిచ్చేవాడినా? తెలివితక్కువ దద్దమ్మ కాబట్టి శర్మ ఆవిడ వెళుతూ ఉంటే కళ్ళు మిటకరించి చూస్తూ ఊరుకొన్నాడు.

పొద్దున పదిగంటలకల్లా పోట్లాట అయిపోయిందట! పదకొండింటికి భోజనంచేసి, పన్నెండింటికి ఆ పిల్ల 'ఇదిగో మీకే చెపటం, నేను వెళ్ళిపోతున్నాను బండి వచ్చింది, అని చెప్పి మరీ వెళ్ళిందట.

శర్మ ఈ మాటలు విని ఊరుకొన్నాడు. పన్నెండు గంటలకు బెజవాడ వైపుకు వెళ్ళే బండి ఏదీ లేదు. అయినా ఆ పిల్ల ఆ కొంపలో ఉండటానికి ఇష్టంలేకే వెళ్ళి పోయి ఉండాలె.

మొగుడూ పెళ్ళామూ అన్న తరువాత ఏవో పోట్లాటలు ఉండకుండా ఉంటయ్యా, అంత మాత్రానికే ఇల్లూ వాకిలీ, మొగుణ్ణీకూడా వదిలేసి వెళ్ళిపోతున్నారా అందరూ!

శర్మకు నోరుంటే అంతపని జరిగేదికాదు. "నీవు వెళ్ళదల్చుకొంటే నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. కాని రెండు గంటల బండికి వెళ్ళేవాళ్ళు ఎవ్వరూ పన్నెండు గంటలకే బయలుదేరరు. అందులో స్టేషను అంత దగ్గరలో ఉన్నపుడు ఓ పావుగంట ముందుగా బయలుదేరితే చాలు అని అందామనుకొన్నాడట అనుకొంటూ ఉండగానే ఆమెగారు వెళ్ళిపోయిందట!

అట్లా అందామని అనుకోకపోతే 'ఏడిశావులే, ఇల్లు కదలటానికి వీల్లేదు ఈ ఎండలో, తలుపులన్నీ వేసి పడిఉండు అందామని అనుకోకూడదూ. ఇల్లాగ అనుకోంటానికైనా శర్మకు ధైర్యం లేకపోయింది. ఇంతకూ ఏదో అందామని అనుకోటమేగాని ఏదీ అనలేదు! ఆ పిల్ల మటుకు నేను వెడుతున్నానండోయ్! అని పబ్లీకుగా చెప్పి మరీ వెళ్ళిపోయింది.

తాను ఆ మాటలు విననట్లూ ఆ వెళ్ళటం చూడనట్లూ శర్మ నటించాడేకాని నిజానికి దొంగచూపులుచూచి ఆ పిల్లను ఓ కంటితో కనిపెట్టాడు. శర్మ అనుకోవటము ఏమిటీ అంటే తానేమీ తెలివితక్కువవాడు కాదూ అని! అయితే తలెత్తి ఎందుకు చూడలేదూ అన్న ప్రశ్న వస్తుంది. శర్మ ఆ విషయమై బాగా ఆలోచించే తల ఎత్తకూడదని నిశ్చయించుకొన్నాడు. తలెత్తి చూస్తే చాలా ఇబ్బందులు వస్తవి. ఆవిడ ఇల్లు వదలి వెళ్ళుతున్నట్లు గమనించిన తరువాత ఆవిడను పోనీయటము తన దర్జాకు లోపము. "ఏయ్ ఎక్కడికీ? నోరుమూసుకొని పడిఉండు అని అనగలిగితేనే తల ఎత్తాలె అల్లాగ అనే శక్తి లేనపుడు గుట్టు చక్కంగా, తలదిండులో దూర్చి నిద్రపోతున్నట్లు నటించటమే తెలివైన పని అని అతని ఉద్దేశం. ఇతడు నిద్రపోతున్నాడా, మేలుకొని ఉన్నాడా అని తెలుసుకొంటానికైనా ఆ పిల్ల ప్రయత్నం చెయ్యలేదు, సాధారణంగా ఆ పిల్ల ఎక్కడికైనా పోయ్యే ముందు శర్మ దగ్గరకువచ్చి వెడుతున్నానని చెప్పి ఊరుకోదు మీద చెయ్యి వేస్తుంది. అటూ, ఇటూ పొర్లిస్తుంది.

అప్పటికే తనకు మెలకువ రానట్లే శర్మ నటిస్తాడు. అబ్బ అదంతా నిద్రే! ఎందుకండీ ఆ దొంగనిద్ర! నిద్రపోయే వాళ్ళు నవ్వుతారు కామాలేం? అని ఇల్లాగ ఏదో తమాషాగా మాట్లాడి నవ్వించి మరీ వెళ్ళేది! ఇవ్వాళ అల్లాగ ఎందుకు చేస్తుందీ? పోట్లాట అయిన తరువాత కోపంతో వెడుతూ ఉండె! అందుకని అతనిని పలకరించకుండానే వెళ్ళి పోయింది.

శర్మమటుకు ఎంత అసాధ్యుడు! భార్య వెడుతూ ఉంటే ఏమైనా కానీయమని తలెత్తి చూడకుండా పడు కొన్నాడు. ఎంత గుండె నిబ్బరంగల మనిషి కాకపోతే అల్లాగ పడుకొని ఊరుకోగలడు. ఇంకొకరు అయితే గిల గిల్లాడక పోయినారూ!

జానకి ఖద్దరు సిల్కు చీర కట్టుకొని వాయిల్ రెవిక తొడుక్కొని, స్లిప్పర్లు తొడుక్కొని తక తకలాడిస్తూ వెళ్ళి పోయింది. అంతవరకు శర్మ కనిపెట్టాడు. ట్రంకుపెట్టా, మరచెంబు తీసికొని వెళ్ళినట్టు నాలుగు చీరలు ఏమైనా మూట గట్టుకొని పోయిందేమో, ఆ విషయం శర్మ చూడలేదు.

౨

శర్మ అత్తగారు బెజవాడలో ఉన్నది. జానకి అక్క డికే వెడుతుంది, ఆ ధైర్యంతోనే శర్మ అంతగా గాభరా పడలేదు. శర్మ ఆలోచిస్తూ పడుకొన్నాడు.

జానకి బెజవాడ వెడుతుంది. తన సంగతి తల్లితో చెబుతుంది. ఇదీ మొకట జరిగే పని, అల్లాగ జానకి తన్ను గురించి ఆమెగారితో ఉన్నవి కొన్నీ, లేనివి కొన్నీ కల్పించి చెపితే తనకు వచ్చిన నష్టం ఏమిటా అని ఆలోచించాను.

శర్మకు వచ్చిన నష్టం ఏమీ లేదు—ఆమె మటుకు కూతురితో—"మహా మంచిపని చేశావే తల్లీ !

ఇక ఆ కొంపకు నీవు పోవద్దు" అంటుందా ?

ఎప్పటికీ అనదు.

రెండురోజులు అయిపోయిన తరువాత ఆ పిల్లకు చెప్ప వలసిన మాటలు చెప్పి, తీసుకొచ్చి దిగబెడుతుంది. ఇంతలోకే వచ్చిన ప్రమాదం ఏమీ లేదు.

ఇక రెండో విషయం. జానకి అల్లాగ వెళ్ళిపోతూ ఉన్నప్పుడు తాను మొకటకుండా ఊరుకొన్నాడు అది మంచి పనేనా ?—

ఈ విషయమై శర్మ చాలా తీవ్రంగా ఆలోచించాడు. ఊరుకోక ఏమి చెయ్యాల్సింది ? ? ?

తప్పు అల్లాగ వెళ్ళిపోకూడదు. భర్త అంటే దైవము భర్త పాదసేవ చేయుటమే స్త్రీ యొక్క ధర్మము. పతిని విడిచి పడతి ఉండరాదు, అని చెప్పి సీత, అనసూయ, అరుంధతి మొదలైన పతివ్రతల కథలు చెప్పాలిసింది, శర్మకు సంస్కృత శ్లోకాలు కూడా వచ్చును, అల్లాంటి సమయంలో

ఎటువంటి పాఠం చెప్పవచ్చు! మంచి అవకాశాన్ని పోగొట్టు కొన్నాడు. ఈ విషయమై శర్మ చాలాసేపు ఆలోచించి పొరపాటే జరిగి పోయింది అనుకొన్నాడు.

కాని అల్లాగ నీతిబోధ చెయ్యాలని శర్మకు జ్ఞాపకం వచ్చినా చేసే మనిషి కాడు, అదోరకం మనిషి, భార్యతో అట్టే మాట్లాడకూడదు అని అనుకొనేరకం, అదీకాక శర్మకు ఆడ భిడియం కూడా ఉందికొంత, అందుకనే అతడు భార్య వెళ్ళి పోతూఉంటే ఏమీ అనలేక పోయింది!

సరే, జరిగిందేమో జరిగింది, ఆ అమ్మాయి వెళ్ళి పోయింది.

ఇప్పుడు చేసేది ఏమీలేదు. హాయిగానిద్రపోదామూ అనుకొన్నాడు శర్మ నిద్రపోవచ్చును కూడాను మాట్లాడించే వాళ్ళుకూడా లేరాయె ఇంట్లో! నిద్రపోయి లేచిన తరువాత తనకు కావలసిన ఫలహారం కూడా ఆ అమ్మాయి అక్కడే బల్లమీద పెట్టి మరీ వెళ్ళింది, బల్లమీద గుండుచెంబులో మంచినీళ్ళుకూడా ఉన్నవి ఇంకా తనకు కావలసిందేముంది? హాయిగా నిద్రపోయి సాయంత్రానికి హొటలులో చేరితే సరి!

సరిగ్గా ఇల్లాగే అనుకొనుకొన్నాడు శర్మ-కోపంవస్తే మటుకు ఆ అమ్మాయి అల్లాగ చటుక్కున వెళ్ళిపోవటం తనను వదిలేసి ఏమంత మంచిపని కాదనే నిశ్చయానికివచ్చి, సరేకానీ చూద్దాం, అని తల పంకించాడు శర్మ.

ఆమెకోసం తాను రైలు స్టేషనుకు వెళ్ళాలా అని ఇంకో ప్రశ్న వచ్చింది. మళ్ళీ ఆలోచించాడు. ఈ తఢా చాలా తొందరగానే ఒక గట్టి నిశ్చయానికి రాగలిగినాడు. ఏమిటీ అంటే అతను ఆమె కోసం వెళ్ళనూ వెళ్ళడు. బ్రతిమి లాడనూ బ్రతిమిలాడడు. ఇల్లాంటి పిచ్చిపనులు ఏమీ చెయ్యడు.

ఆమెవస్తే, వస్తుంది. రాదూ!

రాకపోసీ, ఎన్నాళ్ళు రాకుండా ఉంటుందో, ఆ సంగతీ కనుక్కొంటాడు. శర్మ ఇల్లాగ నిశ్చయించుకోటం చూస్తే తెలివి తక్కువ వాడు కాదూ అని తోస్తుంది. ఏం? బియ్యే. ప్యాసు ఆయె! తెలుగు పండితుడు—పద్యాలు కూడా వ్రాస్తాడు. తెలివితక్కువ వాడు అయ్యే ఖర్మం అతని కేం పట్టింది నిజానికి!

కాని ఒక్కటి! మనస్సు నిబ్బరం లేదు శర్మకు. చిన్న తనం కూడాను. ఇప్పుడు చూడండి, శర్మ అల్లా అనుకొని హాయిగా నిద్రపోవచ్చునా—నిద్రపోలేదు మరి!

ఏమిటీ అతని బాధ!—ఆవిడ మంచి ఎట్టని ఎండలో వెళ్ళింది, వడగాల్పు ఏమైనా తగిలి పడిపోయిందేమో నని భయం ఆ పిల్ల ఏమీ తెలివి తక్కువదిగాదు—స్టేషనులో వెయిటింగు రూములో కూర్చునే ధైర్య సాహసాలుగల మనిషి.

ఇదొక్కటే కాదు శర్మకు ఇంకా అనేక భయాలు పట్టుకొన్నవి. ఆ అమ్మాయి ఒక బండి ఎక్క బోయి, ఇంకో బండి ఎక్కుతుందేమో నని, అసలు ఆ జనంలో టిక్కెట్టు పుచ్చుకో లేదేమో నని ఆలోచనలు అతనికి! పోట్లాడి వెళ్ళిన మనిషి మీద ఇతడికి కోపం లేక బోవటం ఏమీ అని పిస్తుంది.

నిజం సంగతి ఏమిటీ అంటే అతనికి భార్యమీద కోపం లేక పోలేదు. ఉన్నది ఆమె వెళితే వెళ్ళింది. అందుకని కాదు అతను తహతహ పడుతున్నది. ఈమె తల్లిగారింటికి సుఖంగా ప్రయాణం చేస్తే బాగుండును అని అతను ఆదుర్దా పడుతు న్నాడు కాని తనను వదిలి వెళ్ళిపోయి నందుకు కానే కాదు. అందుకనే అతడు స్టేషనుకు పోయి టిక్కెట్టుకొని ఆ అమ్మా యిని ఆడవాళ్ళ పెట్టెలో కూర్చోబెట్టి వద్దామా అని అను కొన్నాడు ఒక క్షణంలో.

కాని అల్లాగ చేస్తే బెట్టుపోతుంది. అన్యాయంగా పోట్లాడటమే కాకుండా ఇల్లు వదలి వెళ్ళిపోయిన మనిషి విష యమై జాలి తల్చకూడదు. ఇబ్బంది పడనీ, తెలిసి వస్తుంది. అని మళ్ళీ అనుకొన్నాడు.

అనుకొన్నవాడు ఇక ఆ అమ్మాయి సంగతి ఆలోచిం చటం మానేస్తే శర్మ గట్టివాడే అనొచ్చు. మానెయ్యలేడే. అనేక విషయాలు జ్ఞాపకం తెచ్చుకొన్నాడు ఆమెమీద కోపం పుట్టటానికి.

రాత్రిళ్ళు చదువుకొంటూఉంటే ఆపిల్లవచ్చి పుస్తకం మూసెయ్యడమూ, మహా చదివారు లెద్దురూ ఎందుకొచ్చిన చదువు అని అనటమూ వెక్కిరించటమూ అన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చినవి.

తన కవిత్వాన్ని ఆమె ఎప్పుడూ మెచ్చుకోలేదు. పైగా మీ కవిత్వం నాకేమీ అర్థంకాదు. ఎవ్వరికీ అర్థంకాని పద్యాలు ఎందుకూ మీారు 'వ్రాయటం!' అంటుంది. ఛీ ఛీ—జానకి తన కెందుకూ కలిసిరాలేదు. పూర్వం కవులకు ఇల్లాంటి భార్యలే ఉండేవాళ్ళా? ఉన్నట్లయితే వాళ్ళు అల్లాంటి గ్రంథాలు వ్రాయగలిగే వాళ్ళా? తాను చిత్తుగా వ్రాసినదాన్ని ఫెయిర్‌గా వ్రాయటం కూడా చేతగాని మనిషి. ఆవిడతో కాపరం చెయ్యటమే తన జీవితంలో ఒక గొప్ప త్యాగం ఆ సంగతి ఆ పిల్లకొంచెం అయినా గ్రహించలేదు.

తాను సౌందర్య స్వరూపం తెలిసిన మనిషి ప్రసిద్ధ చిత్రకారుల చిత్రాలు, అజంతా చిత్రాలు, మొదలైనవి స్టడీచేసేవాడు. కాబట్టి తన అభిరుచియందు గౌరవం ఉంచి ఆమె తను ఎట్లాచెయ్యమంటే అట్లాగే చెయ్యాలె. ఏ చీర కట్టుకోమంటే ఆ చీర కట్టుకోవాలె. ఏ రవిక తొడుక్కోమంటే ఆ రెవిక తొడుక్కోవాలె. అట్లా ఉండవలసిన స్థితిలో...ఆ పిల్ల ప్రతివిషయంలోనూ, తనకు వ్యతిరేకమే కద! ఈ విషయాలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చేసరికి శర్మకు జానకిపైన బాగా కోపమూ వచ్చింది. అసహ్యమూ

కలిగింది. ఏమన్నా కాని స్టేషనుకు వెళ్ళకూడదు అను కొన్నాడు.

కాని ఒక్క విషయం అతనిని బాధిస్తున్నది. తన భార్య స్టేషనులో ప్లాటుఫారం మీద ఒంటరిగా నుంచు న్నప్పుడు కుఱ్ఱవాళ్ళు ఆమెను ఎగా దిగా చూస్తారే అని అతనికి కష్టంగాఉంది. తాను ప్రక్కనునుంచుని ఉంటే, ఆవిడను కన్నెత్తిచూడటానికి ఎవ్వరికీ గుండెలుండవు. ఒంట రిగా ఉన్న ఆడపిల్లను అంతా చూస్తారు; కొందరు ధైర్యం చేసి మాట్లాడిస్తారు కూడా; ఛా, ఎంత అప్రతిష్ట!

ఈ ఒక్క విషయమే అతనిని ఎక్కువగా బాధపెట్టి స్టేషనుకు వెళ్ళదామా అని అనుకొనేటట్లు చేసింది. కాని తీరా వెడితే ఏమన్నా బాగుంటుందా? ఏమనుకొంటుంది? ఆ పిల్ల తనను బ్రతిమిలాడి ఇంటికి తీసుకొని వెళ్ళటానికి వచ్చాడూ అనుకొంటుంది, దాని తరువాత అందరితోనూ చెబుతుంది. నేను కోపం వచ్చి వెళ్ళిపోయాను. ఆయన స్టేషనుకు పరుగెత్తుకొనివచ్చి, బ్రతిమిలాడకపోతే వచ్చే దాన్ని కాను. అసలు ఆయన నన్ను వదిలి, క్షణం ఉండ లేరమ్మా అని అందరితోనూ చెప్పుకొంటుంది.

ఇదంతా ఆలోచించే శర్మ స్టేషనుకు పోవటం మాను కొన్నాడు. కాని ఆ అమ్మాయి ప్రయాణంలో నానా అవస్థా పడుతుంది; పడనీ దానికి అంతే కావాలె ఇల్లాంటి బుద్ధి తక్కువపని చేసినందుకు భర్తతో పోట్లాడి ఒంటరిగా ప్రయా

ణం చేయడం అంటే ఏమిటో తెలుసొస్తుంది, జానకికే కాదు, లోకానికంతా తెలియవలసిన విషయం ఇది! ఈ మహత్తరమైన నీతిని లోకం తెలుసుకొనేందుకైనా తాను ఆమెకు సాయం పోకూడదని శర్మ నిశ్చయించుకొని కళ్ళు గట్టిగా మూసుకొన్నాడు.

శర్మనిద్రపోలేదు. అతనికేదో ఆలోచనవచ్చింది చటుక్కున లేచి తలదువ్వుకొని పైన ఉత్తరీయం వేసుకొని పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకొంటూ బజారుకు వెళ్ళాడు ఏం చేద్దామనో ఏమో?

శర్మ చాలా చిరాకుగా ఉన్నాడు, ఎప్పుడూ నవ్వుతూ ఉండే ముఖం- ఆ రోజున ముడుచుకు పోయింది- అతనికి మనస్సులో చాలా కష్టంగా ఉంది. కళ్ళు ఏమీ కాంతివంతంగా లేవు, గంభీరంగా ముఖం పెట్టి చాలా తొందరగా నడిచి పోయినాడు.

వీధిలో అటూ ఇటూ చూడకుండా ఏదో చాలా అత్యవసరమైన పనిమీద వెళ్ళేవాడు లాగ నడిచాడు, అతని ముఖంలో ఏదో పట్టుదల కనపడుతున్నది. ఏదో అఘాయిత్యం చేసేవాడులాగ ఉన్నాడు- ఎవడినైన కొడతాడో, చంపుతాడో! శర్మం ఏం చెయ్య దల్చుకొన్నాడో ఖర్మం!

అల్లాగ నడిచి వీధికొసను ఉన్న కాఫీహోటలులోకి విసురుగా వెళ్ళాడు- ఆ హోటలు యజమానిని కొట్టటానికి వెడుతున్నట్లు.

శర్మ హోటలులో ప్రవేశించి ఒక కొసను ఉన్న కుర్చీలో కూర్చున్నాడు–

క్రింద ఒక ఇత్తడిగ్లాసు పడేసిఉంటే దాన్ని ఓతన్ను తన్నాడు– ఇంకా ఎవరినైనా ఒకరిద్దరు మనుష్యులనే తన్నాలన్నంత కోపంగా ఉన్నది అతనికి. కానిపరిస్థితులు అనుకూలంగా లేవు–

అక్కడున్న కుర్రవాడు తెచ్చి యిచ్చిన కాఫీ చాలా వేడిగా ఉంది అయినా ఏమాత్రం లెక్కచేయకుండాఆకప్పు కాఫీని గుటుక్కు గుటుక్కున మింగేశాడు.

శర్మ వెంటనే బయటికివచ్చి ఓజట్కా బండిని పిలిచి స్టేషనుకు మాట్లాడి, ఎక్కికూర్చుని, పది గజాలు పోయిన తరువాత ఆపించి, దిగి, జట్కా పంపేశాడు! పాపం శర్మకు ఏమీ తోచటంలేదు– ఏదో బాధ పడుతున్నాడు.

ఆ తరువాత శర్మ బస్ స్టాండుకుపోయి బెజవాడ వైపుకు పోతున్న బస్‌లో ఎక్కి కూర్చున్నాడు– చాలా కోపంగా ఉన్నాడు.

ఏం జరిగిందీ అంటే, శర్మకు అసలు మొదట అంత కోపం రాలేదు జానకి వెళ్ళిపోయినందుకు. కాని కళ్ళు గట్టిగా మూసుకొని పడుకొన్నాడే, దాని తరువాతే అతనికి ఒళ్లు మండి పోయింది. ఎందుకంటే శర్మ కళ్ళుమూసుకొని నిద్ర పోలేదు. తీవ్రంగా ఆలోచించాడు జానకిచేసిన పనినిగురించి– ఆ అమ్మాయి కాస్త తగూ ఓ చిన్నవిషయంలో వచ్చినంత

మాత్రాన ఇల్లువాకిలీ వదలి ఇల్లాగ వెళ్ళిపోవటంచాలాతప్పు పని అనీ, ఆమెను తప్పక శిక్షించాలనీ అతనికితోచింది- అందుకనే ఇప్పుడు శర్మ బెజవాడ పోతున్నాడు-

శర్మ ఏమిచేయదల్చుకొన్నాడో మనము ఊహించగలము- బెజవాడవెళ్ళి జానకిని జుట్టుపట్టుకొని లాగి బండిలో పడేసి బందరు తీసుకొని రావాలనే నిశ్చయంతో ఉన్నాడని మాత్రం మనము ఊహించవచ్చు- మనిషికికోపంవస్తే ఎంత పని అయినా చేస్తాడు- ఎంత సాత్వికుడు అయినా కోపగ్రస్తుడు అయి పిచ్చివాడు అయిపోతాడు గదా!

శర్మ బెజవాడలో దిగి యకాయకీని అత్తగారింటికి వెళ్ళాడు. శర్మ అత్తగారు వీధి గుమ్మంలోనే కూర్చునిఉంది- ఆమె శర్మనుచూచి, దిగ్గున లేచి, కాళ్ళు కడుక్కోను నీళ్ళు యిచ్చి, ఏం, నాయనా, జానకి కులాసాగా ఉందా? అని అడిగింది.

ఈ ప్రశ్న వినేసరికి శర్మకు పైప్రాణాలు పైనేపోయినవి- జానకి తల్లి దగ్గరకు వచ్చిఉన్నట్లయితే ఈ ప్రశ్న ఎందుకు వస్తుంది.

ఏమిటి ఖర్మం? జానకి ఏమైనట్లు? ఇలాగ అతడు ఆలోచిస్తూ నుంచునే సరికి ముసలమ్మకి ఆదుర్దా ఎక్కువ అయింది. ఏం నాయనా మాట్లాడవేం? జానకి కులాసాగా ఉందా? అని మళ్ళీ అడిగింది.

శర్మ తెప్పరిల్లి, 'ఆఁ కులాసాగానే ఉన్నది' అని చెప్పాడు కాని ముసలమ్మకు ఏమాత్రం తృప్తి కలగలేదు. లక్ష ప్రశ్నలడిగింది-అన్నిటికీ ఏవో పరధ్యానంగా జవాబులు చెప్పాడు శర్మ.

శర్మ తల గిఱ్ఱున తిరిగిపోతున్నది-జానకి ఏమైపోయి నట్లు? అప్పటికి ఆరున్నర అయింది-బందరులో రెండుగంట లకు బయలుదేరిన బండి గంటక్రితమే వచ్చి ఉండాలె మరి ఏమైనట్లు? శర్మకు ఏమీ తోచలేదు—

మనస్సు పరిపరి విధాల పోయింది-పొరపాటున ఇంకో బండి ఎక్కిందా? ఏ బండి ఎక్కుతుంది? బందరులో బయలుదేరేది ఒక బండేనాయె!

గుడివాడలో దిగి పొరపాటున భీమవరం బండి ఎక్కిందా? గుడివాడలో కూర్చున్న బండిలోనుంచి దిగటం ఎందుకు ఇంకో బండిలో ఎక్కడం ఎందుకూ? అఁహఁ అది కాదు—

అయితే ఏమైనట్లూ అని! ఏదో అఘాయిత్యంచేసి ఉంటుంది ఆ కోపంమీద!

శర్మ ఆలోచిస్తూ నుంచోటం చూచి ముసలమ్మ అప్పుడే గ్రహించింది ఏదో జరిగిందని. ఏం, నాయనా ఏమిటి సంగతి చెప్పు అని అదుర్దాగా అడిగింది.

శర్మకు గుండెలు కొట్టుకో సాగినవి—

ఏమని చెప్పాలె? "ఈ పూరే వస్తానని బందరులో రెండు గంటలబండి ఎక్కిందంటి—ఆవిడ రైలు ఎక్కింది,

నేనేమో బజారులో పనిచూచుకొని కారు ఎక్కివచ్చాను— మరి ఎందుకు రాలేదో!'' అన్నాడు శర్మ—

ముసలమ్మ ఈ మాటలు విని ''అయ్యో, జానకీ, ఎక్కడికెళ్ళావే, నా తల్లీ, ఏమైపోయినావే'' అంటూ గోలుగోలున ఏడవటం సాగించింది—

శర్మకు కూడా ఏడుపు వచ్చింది—ఏమైపోయింది జానకి? ప్రయాణంలో ఏదో ప్రమాదం సంభవించి ఉండా లనే ఇద్దరూ నిశ్చయించారు

శర్మకు కాళ్లు ఆడలేదు—వెంటనే బయలుదేరాడు అత్తగారు కూడా శర్మ వెంటనే వచ్చింది—ఇద్దరూ ఎనిమిది గంటల బండిలో బాదరు బయలుదేరారు—ప్రతిస్టేషనులో అడిగారు. ఎవరైనా ఆడ మనిషి రైలులోనుంచి పడిపో యిందా అని? అటువంటిది ఎక్కడా జరగలేదు—

అయితే ఎండదెబ్బకు జట్కాలోనే పడిపోయి ఉంటుంది—వాడు తీసికెళ్ళి ఆసుపత్రిలో చేర్చి ఉంటాడు— ఎంత అవస్థ వచ్చింది!

''అది బయలుదేరి పోతున్నపుడు ఈ ఎండ ఏమిటి? పోవటం ఏమిటి? అని చీవాట్లు వేయాలిసిందిపోయి మెదల కుండా ఎందుకు ఊరుకొన్నావు నాయనా?'' అని ముసలమ్మ శర్మను పొడిచిపొడిచి అడిగింది—శర్మ తాను పెళ్ళాన్ని కోప్పడకపోవటం తప్పేనని ఒప్పుకొన్నాడు—

అత్తగారూ అల్లుడూ బందరులో రైలు దిగి బండి కట్టించుకొని ఆసుపత్రికే వెళ్ళారు జానకి పేరుగల ఆడపిల్ల ఆసుపత్రిలో లేదు—అసలు ఎండ దెబ్బ తగిలి ఆ రోజున ఆసుపత్రికి వచ్చిన వాళ్ళుకూడా ఎవ్వరూ లేరు.

సరేనని బండి ఇంటికి తోలించారు. ఇంటిముందు దిగి, ముసలమ్మ ఏడుస్తూ ముందరా, వెనక శర్మ లోపలికి వెళ్ళారు.

జానకి పడక గదిలో ఉన్నదల్లా పరుగెత్తుకొనివచ్చి తల్లిని కౌగలించుకొని ఏడ్చింది. తల్లి ఎందుకో ఏడుస్తున్న దని ఏడ్చిందే కాని, అసలు సంగతి ఏమిటో ఆ పిల్లకూ తెలియదు. ఆ పిల్ల ఏడుస్తూ ఏడుస్తూ ఇటు తిరిగి శర్మ ఏడ్వకపోవడంవల్ల కాస్త ధైర్యం కలిగి ఊరుకొన్నది.

దాని తరువాత జరిగిన కథ అంతా ఒకరి కొకరు చెప్పుకొన్నారు.

శర్మకుమటుకు ఒళ్ళు మండిపోయింది. జానకి వెడు తున్నానని చెప్పి రైలుకు వెళ్ళనేలేదని, మహిళామండలి సభకు వెళ్ళిందని తెలిసినపుడు!!

పైగా, నేను బెజవాడ వెడుతున్నానని మీకు చెప్పానా, మీరు అల్లాగ ఎందుకు అనుకోవాలె! అని దీర్ఘాలు తీస్తూ మొగుడిని వెక్కిరించింది జానకి!

ఆ పిల్ల బెజవాడ వెడుతున్నదని ఎందుకు తోచిందో జ్ఞాపకం రాలేదు శర్మకు. అయితే ఒకటి, వెడుతున్నానండీ

అంటే, కోపంవచ్చి వెళ్ళేమనిషి తల్లిదగ్గరకు వెడుతుందని అనుకోంటారుగాని ఎవరైనా, మహిళామండలికి వెళ్ళుతుం దని అనుకోరుగద !

ఆ తరువాత ముసలమ్మ ఎదటే మొగుడూ పెళ్ళాం మళ్ళీ పోట్లాడుకొన్నారు. "నీవు నన్ను మోసపుచ్చావు, నన్ను అల్లరిపెట్టాలనే ఇల్లాగ చేశావు" అంటాడు శర్మ.

పెద్ద పోట్లాట ఏమీ లేదు. మంచంపైన దుప్పటి, అంచులు క్రిందికి జారేలాగున వేస్తే బాగుంటుందీ అని ఆయన అన్నారు. అంచులు క్రిందికి జారేలాగున ఎవ్వరూ వేసుకోరు పరుపుక్రిందికి అంచులు మడిస్తే బాగుంటుందీ అని నేను అన్నాను. ఈ విషయమై తగూవచ్చింది. నేను ప్రొద్దున దుప్పటి అంచులు మడిచివేశాను. ఆయన పనివేళావచ్చి, నాలుగు వైపులా క్రిందికి వ్రేలాడేలాగు లాగారు. నేను మళ్ళీ మడిచేశాను. ఆయన మళ్ళీ లాగారు. ఆయన లేన పుడు నేను దుప్పటి అంచులు మడిచివేయుటం; నేను లేనపు డాయన లాగేయుటం ఇట్లా జరిగింది.

చివరకు నేను మడుద్దామనీ, ఆయన లాగేద్దామనీ ఒకేసారి వచ్చాము. తాన్నేపు ఈ విషయమై పోట్లాడుకొ న్నాము. నాకు కోపంవచ్చినమాట నిజమేననుకో. అయినా నేను బెజవాడ వెళ్ళిపోతానని చెప్పలేదే! అని జానకమ్మ తల్లితో చెప్పుకొన్నది.

శర్మ చెప్పాడు. ఊరుకొంటాడా ఏమిటి, అతను ప్రతి విషయంలోనూ ప్రతిఘటిస్తున్నది జానకి అని.

ఆ పూటకు ముసలమ్మ మడి కట్టుకొని ఇంత వండి అల్లుడికీ కూతురికీ పెట్టింది. తిన్నారు, వెళ్ళిపోయినారు

అన్నం తినేటప్పుడు నవ్వుకొంటూ సరదాగానే తిన్న వాళ్ళల్లా గదిలో చేరి మళ్ళా పోట్లాడుకొంటున్నారు! మళ్ళీ అదేవిషయం దుప్పటి అంచులు జారవిడిచి ఉంచాలా వద్దా అని!

"వీళ్ళ అమ్మ కడుపు బంగారంగానూ ఇట్లాగైతే ఎట్లా! అనుకొన్నది ముసలమ్మ పోట్లాట ఎంతసేపటికీ తెగేటట్లు లేదు.

ముసలమ్మ ఎట్లాగయినా అనుభవం గలది కాబట్టి వాళ్ళ ఇద్దరికీ ఒక విధంగా రాజీ కుదిర్చింది-జానకమ్మపడు కొనేవైపు దుప్పటి పరుపుక్రిందకు మడిచివేసేటట్లూ, శర్మ పడుకొనేవైపుమాత్రము దుప్పటి వ్రేలాడుతూ ఉండేటట్లూ ఒప్పుదలలు అయినవి.

అంతటితో ఆ ఇద్దరూ పడి నిద్రపోయినారు ఆ రాత్రికి ఏ పోట్లాటా లేకుండా-

---

"అనంగా, అనంగా"

"రాధిగాడిని కాస్త ఆడిస్తూ వుండండి. నేను ఇక్కడున్నట్లు వస్తాను" అని చెప్పి మా కాంతం పక్క ఇంటికి పేరంటానికి వెళ్ళింది. పిల్లలను ఆడించటం అంటే నాకు చాలా సరదా. వాళ్ళకు కథలు చెప్పి కబుర్లుచెప్పి, లాలించి ఆడించ గలను.

రాధిగాడిని దగ్గర కూర్చోపెట్టుకొని కథ చెప్పటం మొదలు పెట్టాను. కథకు కథా నడవాలె. అందులో ఒక నీతి ఉండాలె. ఆనీతి వాళ్ళమనస్సుకు పట్టి వాళ్ళ భవిష్యత్ జీవితంలో ఆదర్శమై ఉండాలని నా కోరిక. కథ ఇల్లాగ నడిచింది.

"అనంగా, అనంగా ఒక గొల్లవాడు ఉండేవాడురా నాయనా"

"గొల్లవాడా ?"

"ఆ గొల్లవాడు!"

"అంటే"

"అంటే గొర్రెలను కాస్తాడేవాడు"

"అహా"

"వాడికి ఓ కొడుకు. వాడిపేరు రామన్న"

"గొల్లవాడిపేరు రామన్నా ?"

"గొల్లవాడిపేరు కాదురా. వాడి కొడుకు పేరు రామన్న"

"ఊఁ"

"ఒకరోజున గొల్లవాడు రామన్నను పిలిచాడు"

"ఎవరూ పిలిచిందీ ?"

"గొల్లవాడు"

"ఎవరినీ ?"

"రామన్నను"

"రామన్న ఎవరూ ?"

"గొల్లవాడి కొడుకు"

"ఊఁహూ"

పిలిచి ఏమన్నాడు అంటే "నాయనా ఆ పొలంలో పని చేస్తూ వుంటాను అని చెప్పేసరికి రాథాయ" ఏ పొలంలో అంటూ మళ్ళీ ప్రశ్న వేశాడు. కథ వినాలని వాడికి కుతూహలం కలిగినట్లు తెలుస్తునేవుంది. సంతోషమూ, ఉత్సాహమూ వాడికళ్ళల్లో మెర మెర మెరుస్తూ ఉన్నాయి. ఇంకొకరికైతే ఈ ప్రశ్నలవల్ల విసుగుపుట్టేదేమో కాని నేను మటుకు ఏమీ విసుక్కోలేదు. నాకు పిల్లలతో మాట్లాడటం తెలుసు. అందుకని చెప్పాను "దగ్గరేవున్న పొలంలో" అని. రాథాయి వూఁ కొట్టి తృప్తిపడ్డాడు.

"ఇంకా ఏం చెప్పాడంటే..." అని కథ ముందుకు నడిపించాను.

"ఎవరూ ?"

"గొల్లవాడు"

"అంటే ?"

"గొర్రెలను కాసేవాడు"

"గొర్రెలను కాసేవాడు చెప్పాడా ? ఎవరితో ?"

"రామన్నతో"

"రామన్న ఎవరూ ?"

"గొల్లవాడి కొడుకు"

అప్పటికి మా అబ్బాయికి గొల్లవాడు ఎవరైంది ఎవరితో చెప్పిందీ తెలిసిందిగదా అని అనుకొని "నీవు ఈ గొర్రెలను చూస్తుండు. తోడేలుగాని పులిగాని వస్తే కేక వెయ్యి" అని చెప్పాడు అని ఆ వాక్యం పూర్తిచేశాను. రాథాయ మళ్ళీ అడిగాడు.

"ఎవరూ ఇల్లా చెప్పిందీ ?"

"గొల్లవాడు."

"ఏ గొల్లవాడూ ?"

"రామన్న తండ్రి."

"రామన్న తండ్రి ఏమన్నాడూ ?"

"రామన్నను గొర్రెలను కాస్త చూస్తూ వుండమన్నాడు."

"ఎందుకూ చూడటం ?"

"ఎందుకా ? వాటికేమీ అపాయం రాకుండా."

"ఏమిటి అపాయం ?"

తోడేలు, పెద్దపులి అటువంటివి వచ్చి గొర్రెలను ఎత్తుకు పోతవి. అది అపాయం.

"ఎందుకూ ఎత్తుకుపోవటం ?"

"తింటానికి."

"తింటానికా ?"

ఆకలైతే తింటానికి. నీకు ఆకలైతే ఏమన్నా తినవూ ! అల్లాగే అవి గొర్రెలను తింటై.

రాధాయి అప్పటికి ఊఁ అని తల ఊపాడు. నేను ఓపికగానే ఉండదల్చుకొన్నాను. ఊరికే ప్రశ్నలు వేయకు. చెప్పేది విను అని కసరలేదు పిల్లవాడు ప్రశ్న వేస్తున్నాడూ అంటే అర్థం గ్రహిస్తున్నాడన్నమాట! కథను వాడు పూర్తిగా అర్థం చేసుకోవాలనీ, దాని పరమార్థాన్ని వాడు గ్రహించాలని నా కోరిక. అందుకని వాడు వేసిన ప్రశ్నలకుఅన్నిటికీ ఎంతోఓపికతో వాడికి జబాబు చెప్పాను. ఆకలైతే పులి గొర్రెలను తింటుంది. అని చెబితే వాడు ఇల్లాగ అడిగాడు.

"పులికి ఆకలైతే గొర్రెలను తింటుందా నాన్నా ?"

"ఆఁ తింటుంది."

"బాగుంటుందా నాన్నా."

"ఆఁ దానికి కమ్మగానే ఉంటుంది."

"అయితే నేనుకూడా తింటాను నాన్నా—"

ఛా, మనం తినకూడదు. పెద్దపులి, తోడేలు, అటువంటి జంతువులు తింటై గొర్రెలను.

"అట్లా చెప్పి రామన్న వెళ్ళిపోయినాడు—"

"ఆఁ"

వెళ్ళిపోయిన కాసేపటికి రామన్న పులి, పులి అని పెద్దగా అరిచాడు.

"అయ్యబాబో, పులి వచ్చిందా" ?

"రా లేదు."

"మరి ఎందుకు కేక వేశాడు."

"తమాషాకు."

రాధాయ ఇది విని నవ్వాడు కథ వాడికి స్పష్ట మయింది. నేను కథ ముందుకు నడిపించాను ఉత్సాహంతో.

అప్పుడు, రామన్నతండ్రీ, ఇంకా కొంతమందీ పరు గెత్తుకొని వచ్చారు హాడావుడిగా !

"ఎందుకూ" ?

"పులివచ్చిందనుకొని".

"వచ్చిందా" ?

"రా లేదు."

"మరి ఎందుకొచ్చారూ" ?

"నిజంగా పులి వచ్చిందనుకొన్నారు."

"ఎందు కనుకొన్నారూ" ?

"రామన్న కేకేయ లేదూ"

"ఏమనీ" ?

"పులి పులి అని".

"ఎందుకు కేక వేశాడూ" ?

"తమాషాకు అని చెప్ప లేదురా"!

"ఊఁ. కేకేస్తే"?

"అంతా వచ్చారు."

"వస్తే"?

"వచ్చిచూస్తే పులి లేదు."

"ఊ. లేకపోతే?

లేకపోయేసరికి, "పులి రాకపోతే ఎందుకు కేక వేశావు తప్పు. అబద్ధాలాడకు" అని విసుక్కొని వెళ్ళిపోయారు. "తెలిసిందా?" అని అడిగాను ఆ అని తల ఊపాడు రాధి గాడు. వాడికి కథ తెలిసిందో లేదో తెలుసుకొందామని ఒక చిన్న ప్రశ్న అడిగాను.

"ఎవరూ విసుక్కొన్నది?

"రామన్న"

భా రామన్న ఎందుకు విసుక్కొన్నాడురా?

"పులి ఎంతసేపటికి రానందుకు"?

భాభాభా. అది కాదురా రామన్న తండ్రీ వాళ్ళూ విసుక్కొన్నారు.

"ఎందుకూ"?

పులి గిలీ ఏమీ రాందే అనవసరంగా కేక వేసినందుకు.

రాధాయకు అర్థమైనట్టు తలఊపాడు. కథ ఇల్లాగ చెప్పాను మళ్ళీ గొల్లవాడూ వాళ్లూ వెళ్ళిపోయిన తరువాత కాసేపు ఉండి రామన్న మళ్ళీ కేకేశాడు "పులి పులి" అని

"ఎవరూ ?"

"రామన్న"

"ఎందుకూ కేకేసిందీ ?"

"మళ్ళీ తమాషాకే !!"

ఈమాట విని రాధాయి పకపకా నవ్వాడు. తమాషాకు పులి పులి అని కేక వేయటం వాడికి వినోదంగా వుండి వుంటుంది. నవ్వి కథ చెప్పమన్నట్టూ ఊఁ అని తల ఊపాడు.

మళ్ళీ, గొల్లవాడూ, ఆ పొలంలో ఉన్నవాళ్ళూ, అంతా వచ్చారు కర్రలూ గొడ్డళ్ళూ, కత్తులూ పుచ్చుకొని.

ఎందుకూ ? అని అడిగాడు రాధాయి బిత్తరపోయి చూస్తూ, ఎందుకేమిటిరా ? రామన్న పులి పులి అని కేక వేయలా ?

"ఆ వేశాడు."

"ఆ కేక విని నిజంగా పులి వచ్చిందీ అనుకొన్నారు ?

"వచ్చిందా ?"

"రా లేదు."

"రాకపోతే ?"

రాకపోతే ఎందుకు కేక వేశావురా అని వాడిని మళ్ళీ కోపపడి వాళ్ళంతా వెళ్ళిపోయినారు ?

"ఎందుకు వెళ్ళిపోయినారు ?"

' పులి రా లేదుగా."

"ఎందుకు రాలేదూ?"

ఎందుకు రాలేదేమిటిరా? అప్పటికిరాలేదు. అంతే అన్నాను. రాధిగాడు ఏదో సందేహంగా చూశాడు. పులి ఎందుకు రాలేదా అని కామాలు వాడి సందేహం. నాలో నేను నవ్వుకొని కథసాగించాను. అరేయి అప్పుడేమైందో కథ విను.

"ఆ"

"దానితరువాత కాసేపటికల్లానిజంగా పులివచ్చింది"

"పెద్ద పులా?

"ఆ."

అమ్మయ్యో, ఎట్లా వచ్చిందినాన్నా.

"అడవిలోనుంచి గాండ్రు గాండ్రుమని అరుస్తూ వచ్చింది"

"భయంవేయలేదూ?"

"వేసింది."

"వస్తే?"

"వస్తే పెద్దగా కేకలు పెట్టాడు పులి పులి అని."

"ఎందుకూ?"

"భయంవేసి."

"ఊ."

"ఎన్ని కేకలు వేసినా తండ్రీ వాళ్ళూ రాలేదు."

"భయం వేసింది అని కలిపాడు మా రాధాయ.

"ఎవరికిరా?" అని అడిగాను."

వాళ్ళకే!

ఛా ఛా అదిగాదు. భయంవేసి కాదూ వాళ్ళు రాక పోవటం! ఇదివరకులాగా తమపాతు రామన్న కేక వేస్తున్నా డనుకొన్నారు.

ఊఁ అని రాధాయి బిక్కముఖం వేశాడు.

పులి వచ్చి, రెండు గొర్రెలను ఎత్తుకెళ్ళింది.

ఎక్కడికీ.

అడవిలోకి.

ఎందుకూ?

తింటానికి.

ఊఁ.

ఆ తరువాత గొల్లవాడువచ్చి చూచి ఏడ్చాడు.

ఎందుకు ఏడ్చాడూ?

ఖరీదుగల గొర్రెలు పోయినందుకు.

గొర్రెలు ఏమైపోయినై.

ఆ పులి తినేసింది, రామన్న అయ్యో, నా గొర్రెలు పోయినాయి అయ్యో అని ఏడ్చాడు. చూశావా అబద్ధం ఆడుటవల్ల ఎంత నష్టమో అని పూర్తిచేశాను కథ.

◆ ◆ ◆ ◆

ఇంతలోకే కాంతం పేరంటానికి వెళ్ళివచ్చి, అన్నం పెడతా రా నాన్నా అంటూ రాధాయిని తీసికెళ్ళింది.

అమ్మా, నాన్న మంచి కథ చెప్పారే.

ఏం కథ నాయనా నాకుచెప్పు వింటాను. అన్నది ఆవిడ.

అదికాదే అమ్మ! గొర్రెలున్నాయంటే, ఉంటే రామన్నా...

"రామన్న ఎవర్రా నాయినా!"

"గొర్రెలను కాసే గొల్లవాడి తండ్రి!"

ఆ అయితే...

రామన్న పొలానికి పోయినాడట, వెడితే గొల్ల వాడికి ఆకలైంది. అయితే గొర్రెలను తిందామనుకొన్నాడు గొర్రెలను చంపద్దూ తింటానికి? అందుకని గొర్రెలను చంప టానికి పులిని రమ్మన్నాడట. ఆ పులి ఎంత సేపటికి. రాలేదు. పులీ, పులీ. అని కేకేశాడు; ఎందుకు అట్లాగ కేక వేస్తావు అని తండ్రి కోప్పడ్డాడట. చివరకు పులి మెల్లగా వచ్చేసి రెండుగొర్రెలను తీసుకొని అడవిలోకి వెళ్ళిపోయింది: గొల్లవాడు పులీ, గొర్రెలనుతిన్నారు. రామన్న ఏడ్చాడట!

ఎందుకురా?

వాడికి లేకుండా తిన్నారని కామాలు—

ఈ కథ వింటూ వరాండాలో ఉన్న నేను, వంట ఇంట్లోవున్న కాంతం ఒక్కసారే నవ్వాము—

---

[5]

సుందరం భార్య

నాకు సుందరాన్ని చూస్తే కోపము. ఎన్నిసార్లని చెప్పేది, మాట వికేరకం అయితే అనుకోవచ్చు. ఎబ్బే! ఈ రకం మనుష్యులను బాగు చేయలేము.

వచ్చి ఎదురుగా కూర్చున్నాడు. తీరా అతన్ని చూచేటప్పటికి జాలివేసింది, ఈ తభా కూడా గట్టిగా చెప్పి చూస్తాను. ఇదే ఆకరి సారి కూడాను. వింటాడా సరే, సరి వినడూ, ఇక వాడి కర్మానికి వాడిని వదిలేసి ఊరుకొంటాను, ఇల్లా అనుకొని "ఏమోయ్ —ఏమంటున్నది మీ ఆవిడ" అని పలకరించాను.

సుందరం నవ్వి ఊరుకొన్నాడు.

"నీవు ఏమీ మారినట్టు లేదే!"

ఏమన్నా జవాబు ఇస్తా డనుకొన్నాను. అతనేమీ మాట్లాడక నవ్వి, తల వంచుకొని ఊరుకొన్నాడు.

"ఒరేయ్ వాజమ్మా! ఇంకా ఎన్నాళ్ళు చెప్పాలె నీకు భార్యమీద కాస్త అధికారం చెలాయించాలని? తోడి వాళ్ళను చూచి అయినా నేర్చుకోరాదూ! నీవు ఇల్లాగ అయిపోవటం నాకు తలవంపుగా ఉంది. నాకేమిటి! మొగ జాతికే తలవంపుగా ఉంది!" అన్నాను మావాడితో.

మావాడు అంటే, ఈ సుందరం నాకేమీ బంధువు గాడు. ఒక విధంగా శిష్యప్రాయుడు, నాకంటే వయస్సులో

చాలా చిన్నవాడు. భార్య కాపరానికి వచ్చి మూడేండ్లు అయింది. ఒక ఆడపిల్ల.

సుందరం వట్టి వెర్రిబాగులవాడు. ఆ పెళ్ళాం ఎంత జెపితే అంత! ఆ అమ్మాయి చెప్పినట్లు వింటూ, ఆవిడకు సాహాయ్యంగా అన్నిపనులూ చేస్తూ ఉంటాడట! ఆడ వాళ్ళంతా చెప్పుకొని ఊహలు నవ్వుకొంటూ ఉంటారు. సుందరం సంగతి ఇల్లా ఉందని మా ఆవిడ చెబితే విని, నేనూ ఎంతో నొచ్చుకొని వాడిని కాస్త మంచిదారిలో పెడదా మని ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. అందుకనే అంత గట్టిగా కోపడ్డాను నేను కోప్పడితే వాడు ఏమీ అనుకోలేదు. జాలిగా చూస్తూ "నన్ను ఏంజేయమంటావు"— అని అడిగాడు.

"నా బొంద; నీకు ఎన్నిసార్లు చెప్పానురా, భార్య ఎదట కాస్త దర్జాచూపమని?"— అన్నాను.

"దర్జాచూపటం అంటే ఏమిటో నాకు బొత్తిగా తెలి యదు"—అన్నాడు సుందరం దీనంగా.

నాకు వాడిమీద జాలికలిగింది. చిన్నతనం! తెలి యదు! నలుగురి నోళ్ళల్లోపడి నవ్వులపాలు కాకుండా, వాడికి కొన్ని చిన్న చిన్న విషయాలు చెప్పటం అవసరం అని తోచింది.

"చూడూ, ఒకేయ్ అయితే చెబుతాను విను. ఇప్పుడు ఏదైనా పని కావాలనుకో. ఆవిడకు చెప్పి చెయ్యి మని, అంతేగాని నీవు స్వయంగా చెయ్యబోకు"-అన్నాను.

ఇట్లా సూత్రప్రాయంగా, ధర్మనిర్వచనం చేస్తేవాడి కేమీ అర్థమైనట్టులేదు. ఏదో బిక్కముఖంపెట్టి అల్లాగే కూర్చున్నాడు. విపులంగా చెప్పాలన్న ఉద్దేశంతో నేను మళ్ళీ ఇట్లా అన్నాను

"మంచినీళ్ళు కావాలె అనుకో నీవే వంటయింట్లోకి వెళ్ళి చెంబు వెతుక్కొని నీళ్లు ముంచుకొని తెచ్చుకోకూడదు"........వీధివసారాలో కూర్చుని "ఏయ్, మంచి నీళ్ళు కావాలె, చప్పున తీసుకురా!" అనాలె!

"ఆవిడ తీసుకొనిరాకపోతే?" అని అడిగాడు సుందరం ఇంత వెర్రివాడేం వీడు!

"ఎందుకు తీసుకురాదురా! తప్పకుండా తీసుకొస్తుంది నీవు అడగడంలో ఉంది! అంతగా తీసుకురాకపోతే, కొంచెం కోపం నటిస్తూ, "ఏయ్ ఏమిటదీ, నీకుగానూ, చెపటం! మంచినీళ్ళు కావాలె! ఏంజేస్తున్నావ్" అని అనాలె, తెలిసిందా! అన్నాను తెలిసిందని తలఊపాడు సుందరం.

"బట్ట కట్టుకొని బైటికి వెళ్ళాలనుంటావు. నీవే దరిద్రంగా వెళ్ళి, పెట్టె తీసుకొని బట్టలు తీసుకోకూడదు. స్నానం చేసినతరువాత దర్జాగా టీవిగా అనాలె, "ఏమోయ్ బట్టలుతీసి ఇయ్యి" అని

"ఆవిడ ఏదైనా పనిమీద ఉండి తొందరగా రాకపోతే, "ఏమిటా ఆలస్యం' వెళ్ళాలినేను" అని కాస్త కేకవే

య్యాలె." అనికూడా చెప్పేను. వాడు తెలిసినట్టు తలఊపాడు కాని ఏదో అడగాలని అడగలేక బాధపడుతున్నట్లు నాకుతోచి "సందేహము ఏమున్నా ఉంటే అడగరా" అన్నాను.

వాడు ఇంకా సందేహిస్తూనే అడిగాడు "స్నానానికి నీళ్ళు ఆవిడనే తోడమనాలా?" అని.

"అవును. ఎందుకూసందేహం?"అన్నాను.

"బావి చాలాలోతు, ఆవిడతోడటం కష్టం. అందుకని..."అన్నాడు ఏదో సిగ్గుపడుతూ.

"నాన్నాళ్ళదాకా అల్లాంటి భావాలు పెట్టకోబోకు. అంతగా అయితే పనిమనిషిచేత తోడించమను, అంతేగాని నీవుమటుకు తోడబోకు" అని చెప్పాను.

"సరే ఆ పనిచేయిస్తా" అని తనకున్న ఒక్కసందేహమూ తీరిపోయినట్టు సంతోషించాడు సుందరం.

సంతోషించాడు కాని ఇంకా ఆలోచిస్తూ ఉండటం చూచి నేనన్నాను "ఒరేయ్, భయంలేదు. ఏవిషయంలోనైనా సరే, ఏమాత్రం సందేహం ఉన్నాసరే నన్నడుగు. చూచినవాళ్ళంతా ఫలానివారి స్నేహితుడు పెళ్ళానికి భయపడుతున్నాడని చెప్పుకోటం నాకు తలవంపులుగాఉంది. పదిమందిలో నిన్ను మనిషిగా నిలబెడదామని నా ఉద్దేశం."

ఈ మాటలు విని మావాడు చాలా సంతోషించి కృతజ్ఞత చిలుకుతున్న చూపుల చూశాడు.

అయినా వాడికి ఇంకా ఏవో సందేహాలు బాధిస్తూనే ఉన్నట్లు ఉన్నాయి. వాడిముఖమే చెపుతున్నది ఆ విషయం. వాడికి మంచి ప్రోత్సాహము ఇయ్యాలన్న సంకల్పంతో నేనే అడిగాను. "తమలపాకులు వేసుకొంటారా మీరూ?" అని. "ఆ రెండు పూటలా వేసుకొంటాము" అన్నాడు. "అయితే మీ ఆవిడే నీకు తమలపాకులు ఇస్తుందా?" అని అడిగాను.

వాడు తల అడ్డంగా తిప్పుతూ చెప్పుకొన్నాడు, "అఁహఁ. ఆవిడా నేనూ, ఒకసారే భోజనంచేస్తాము. ఆవిడ ఇల్లు సద్దుకు వచ్చేలోపున నేను తమలపాకులకు సున్నం రాచి, చుట్టి ఉంచుతాను. ఆవిడవచ్చిన తరువాత ఇద్దరం కలిసి వేసుకొంటాము"

నేను వాడికి విప్పిచెప్పాను ఇల్లాగ, "అల్లా కాదురా! నేను చెప్పినట్లు చెయ్యి; భోజనం చేసివచ్చి పడకకుర్చీలో హాయిగా పడుకో. ఆవిడగారు వచ్చిందాకా, ఆవిడ వచ్చిన తరువాత తమలపాకులు చుట్టి ఇయ్యమని అడుగు; ఆమె గారే సున్నంరాచి, ఈనెలుతీసి చిలకలు చుట్టి ఇస్తే నీవు వేసుకోవాలె. ఈమాత్రం తెలియదురా నీకు! నీకు ఎన్నని చెప్పేది!" అని విసుక్కున్నాను.

"ఇంకెందుకూ ఇక తెలిసింది" అని చెప్పి సుందరం లేచి గబ గబా నడచి వెళ్ళిపోయినాడు.

౩

ఆ తరువాత నాలుగు రోజులు గడిచింది. వాడు మాయింటి ఛాయల రాలేదు ఏమి జరుగుతున్నదో ఎట్లా ఉన్నాడో చూద్దామని వెళ్ళాను, నేనే వాళ్ళయింటికి.

వీధితలుపు వేసిఉన్నది. లోపల ఏదో చాలా గొడవ జరుగుతున్నది; నేను ఆ వరాండాలోనే నుంచుని విన్నాను.

వాడిపెళ్ళాం అంటున్నది........."మరీ ఇల్లాగ తయారైనారేం అమ్మా! కాస్తవేదైనా సాహాయ్యంచేయండీ అంటే, ఊఁహు అని మూతి బిగించుకొని కూర్చుంటున్నారు; నేను ఒక్కదాన్నీ ఎంతని సద్దుకుపోనూ ఆడపనీ, మొగపనీ కూడా! కాస్త లేవండి"—

సుందరం ఏమీ మాట్లాడటం లేదు. ఆవిడ ఎన్ని కేకలువేసినా వీడు మాట్లాడక ఊరుకొంటున్నాడు.

ఆ అమ్మాయి మళ్ళీ అంటున్నది..."లేవండి. నా మాట వినండి. బొమ్మలన్నీతీసి బైటపెట్టాను. కాస్తగుడ్డతో తుడిచి బల్లమీదపెట్టండి. అట్లా భీష్మించుకు కూర్చుంటే ఎల్లాగ చెప్పండి. బొమ్మలన్నీ పెడితే చూచి అమ్మాయి ఎంత సంతోషిస్తుంది చెప్పండి!"

"ఇటువంటి పనులు నావల్ల కాదు"—అని నిష్కర్షగా అన్నాడు సుందరం.

"ఎటువంటి పనులు మీవలన అవుతియ్యి?" అని అడిగింది ఆ పిల్ల

"నాపని అల్లా ఇంత సంపాదించి తెచ్చిపడెయ్యటమే. తరువాత సంసారం జరిపే బాధ్యత అంతా నీదే" అని నేశాడు సుందరం.

"ఈ బొమ్మలు సర్దాలె! అవతల వంటపని చూచుకోవాలె! పిల్లను సద్దుకోవాలె! ఇవన్నీ నేను ఒక్కదాన్నే చేయగలనా? మీరు నాకు కాస్త సాయపడకూడదూ?" అన్నది ఆ అమ్మాయి.

"ఇన్నాళ్ళనుంచీ అల్లాగ అనుకొనే నెత్తి మీదికి తెచ్చుకొన్నాను. అందరూ నన్ను జూచి నవ్వుతున్నారట!" అన్నాడు.

"అవ్వ! ఎక్కడన్నా ఉందా, ఇంత అన్యాయం! సంసారంలో మొగుడికి, పెళ్ళామూ పెళ్ళానికి మొగుడూ సాయం చేసుకోట తప్పని ఎవరండీ మీకు చెప్పింది? నాదగ్గరకు తీసుకురండి, చెపుతా!"

"అవసరమైతే అల్లాగే తీసుకొస్తాను. కాని ఇప్పుడు... ఆ బొమ్మలు తుడవటం, అల్లాంటి పను లేమీ నేను చెయ్యను"

సుందరం నా సలహాను అనుసరించాడు కాని చాలా దూరం పోయినాడు. మళ్ళీ వెనక్కి త్రిప్పుకు రావటం కష్టము!

ఇంతలో సుందరం వీధితలుపు తీసుకొనివచ్చి నన్ను జూచి, చాలా ఖంగారుపడి తెప్పరిల్లి, లోపలకు రమ్మనిపిలి

చాడు. "వస్తానుగాని...ఏమిటి సంగతి ఏదో గొడవ జరుగు తున్నది ?" అని అడిగాను

"గొడవేమీ లేదు గాని...మీరు లోపలికిరండి, వచ్చి మా మనిషితో కాస్త చెప్పండి" అని దీనంగా అడిగాడు.

"ఏం చెప్పేదోయ్ ?" అన్నాను.

సుందరం తలవంచుకొనే జవాబు ఇచ్చాడు.

"ఏంలేదూ, నాకు చెప్పినట్లుగానే ఆమెకు కూడా చెప్పండి...భర్త చేత, భార్య ఏమీపనులు చేయించకూడ దనీ, అల్లాగ చేస్తే పాపమనీ—ఇల్లాంటి విషయాలు"

"అల్లాగే చెబుతాను" అని లోపలికి వెళ్ళాను. సుందరం భార్యను కేకవేసి, నేను ఎవరైంది ఆ అమ్మాయికి చెప్పాడు.

నేను ఎవరైంది సుందరం చెప్పగానే "ఓహో ! రండి బాబాయిగారూ" అంటూ పిలిచింది ఆ అమ్మాయి.

కూర్చుంటానికి అక్కడేమీ లేదు. ఆ ఉన్న ఒక్క కుర్చీ, ఎందుకో స్నానాలగదిలోకి పోయింది.

"కుర్చీ ఏదండీ ?" అంటూ ఆ అమ్మాయి అటూ ఇటూ తిరుగుతూఉంటే "ఎందుకులేఅమ్మాఇక్కడ కూర్చుం టాను" అంటూ నేనే మూలనున్న చాప తీసుకొచ్చి, వేసు కొని కూర్చున్నాను. సుందరంగబగబా వెళ్ళి కుర్చీ తెచ్చాడు నేను చాపమీదే కూర్చున్నాను.

ఆ అమ్మాయి అయినా నాకేమీ కొత్త పిల్ల కాదు. ఆ అమ్మాయి తల్లి తండ్రులూ, మేమూ గుంటూరులో ఒక ఇంట్లోనే ఉండేవాళ్ళం. అప్పటికి ఈ అమ్మాయి బొత్తిగా పసిపిల్ల. ఈ సంగతులు ఆ అమ్మాయికి చెప్పాను. ఆ అమ్మాయి ఎక్కువగా సంతోషించి నాతో, తండ్రితో మాట్లాడినట్లు చనువుగా మాట్లాడింది.

"చూచావా బాబాయి, పిల్ల బొమ్మలు పెట్టుకొని ఒక్క తీరావగోలచేస్తున్నది. బొమ్మలన్నీతీసి బైటపెట్టాను. ఇవి కాస్త తుడిచి ఆ బల్లమీద పెట్టకూడదూ! నేను వంట పనే చూచుకొనేదా, ఈ పనే చూచేదా! కాస్త సాహాయ్యం చేయమంటే, ఆయన నసేమిరా అని కుర్చీలో పడుకొని లేవటంలేదు. ఇంత అన్యాయం ఎక్కడైనా ఉందా? ఇంటి పనులు చేసుకొంటే, ఎవరో నవ్వుతారట! విన్నావా బాబాయి!" అని నావంక చూచింది జవాబుచెప్పమన్నట్లు.

"ఎందుకు నవ్వుతారమ్మా, ఎవరింటిపని వాళ్ళు చేసుకొంటే తప్పేముంది!—"అని అనాలిసి వచ్చింది నేను.

ఈ మాటలు విని సంతోషించి ఆ అమ్మాయిఅన్నదీ, "కాస్త ఆ మాట ఆయనకు చెప్పు బాబాయి!"

"చెప్పేదేమిటిలేఅమ్మా వింటున్నాడుగా!"అన్నాను.

"అయితే ఇవన్నీ నేను ఒక్కదాన్ని చేస్తూ కూర్చుంటే వంట ఎవ్వరు చేస్తారు? ఎవరైనా పెద్దవాళ్ళు

ఉన్నారు గనకనా! మొగవాళ్ళయితే నిమిషంలోకి చేశే స్తారు. చూడు బాబాయి ఆయన లేస్తారేమో!'' అన్నది.

నాకు జాలేసింది. నే నన్నాను ''నే సాయం చేస్తాలే అమ్మా. నీవు వెళ్ళి వంట పని చూచుకో.'' ఆ అమ్మాయి సంతోషంతో అన్నది ''మీరు ఈ పూట ఇక్కడే భోజనం చెయ్యాలె. నేను నిమిషంలోకి వంట పూర్తిచేస్తాను.''

వెళ్ళమ్మా, నీవు వెళ్ళు. ''ఈ పని మే మిద్దరం చూస్తాంలే'' అన్నాను నేను.

ఆ అమ్మాయి స్నానానికి లెమ్మనే లోపున మేము ఇద్దరం కలిసి, బొమ్మలన్నీ తుడిచి బల్లపైని చక్కగా పెట్టాము.

ఆ తరువాత స్నానంచేసి భోజనం చేశాము. తమల పాకులు వక్కలు తెచ్చి అక్కడ పెట్టింది సుందరం పెళ్ళాం.

''ఏయ్ నీవువచ్చి, ఆకులకు సున్నంరాచి చిలకలు చుట్టి ఇయ్యి'' అని దర్జాగా అన్నాడు సుందరం.

'చెయ్యి ఊరుకోలేదండీ. పిల్లదానికి అన్నం పెడు తున్నా'' అన్నది ఆవిడ లోపలఉండే!

''ఎందుకోయి ఈ మాత్రంపనికి ఆ అమ్మాయిని పిలు స్తావు!'' అంటూ నేను వక్కలు నోట్లో వేసుకొని ఆకులకు సున్నం రాచుకొన్నాను. సుందరంకూడా ఆ పనే చేశాడు.

ఇంతలో వాడి భార్యకూడా భోజనంచేసి పిల్లనెత్తు కొని వచ్చి మాకు ఎదురుగా నిలబడ్డది.

"భోజనం చేశావా అమ్మా?" అని అడిగాను. "చేశాను బాబాయి పిల్ల ఏడుస్తున్నది. దాన్ని నిద్ర పుచ్చాలె" అన్నది. ఆ అమ్మాయి ఆ తరువాత నాతో అన్నది; "ఈ నవారుమంచం చూశావా బాబాయ్. ఇది తెగిపోయింది. కుక్కి అయి పోయింది. నాలుగు రోజులనుంచీ నత్తిని నోరు పెట్టుకొని అరుస్తున్నాను దీనిని కాస్త విప్పి అల్లండీ అని; వింటేనా? పసిది చంక దిగదు దానికోసం ఓ దాసీదాన్ని పెడితే, సంసారం గడుస్తుందా? ఏమంటావ్ బాబాయి, మన పని మనం జేసుకోవాలె అవునా?"

"అవును, అవును" అని నేను తల ఊపాను

"ఇది ఏమంత కష్టమైనపని! అయిదు నిమిషాలలో అయిపోతుంది!"

ఇల్లా అంటూ ఆ అమ్మాయి మంచాన్ని విప్పింది

"రండి,మీా ఇద్దరూ కూర్చుంటే నిమిషంలో అయి పోతుంది" అని భర్తవంక చూచింది; నేను ముందు వెళ్ళి అక్కడ కూర్చుని సుందరాన్ని రమ్మన్నాను; తెగిపోయిన నవారంతా కుట్టి, సాయంత్రం నాలుగు గంటలకల్లా మంచం అల్లేశాము. ఆ అమ్మాయివచ్చి చూచి సంతోషించి, "చూడు బాబాయి ఎంతలోకి అయిపోయిందో" అని నాతో అని, "అవతల వాళ్ళను చూచిఅయినా నేర్చుకోవాలె" అని భర్తతో అన్నది దీర్ఘాలు తీస్తూ. మేము ఇద్దరం నవ్వి ఊరుకొన్నాము.

ఆ తరువాత మాకు కాఫీ ఇచ్చింది ఆ అమ్మాయి; ఇద్దరం పుచ్చుకొన్నాము.

నేను లేచి "ఇక వస్తానమ్మా" అన్నాను.

"ఇల్లంతా చూశావా బాబాయి – ఇది పడకగది; ఇది హాలు; వంట ఇల్లు చూశావుగా! ఇది స్నానసాలగది" అంటూ అన్నీ చూపించింది.

"బాగుందమ్మా అంతా సౌఖ్యంగా ఉంది అన్నాను నేను.

"అన్నీ బాగానే ఉన్నాయి కాని ఈ రోలు వంట ఇంట్లో ఉంటే ఎంతో బాగుండేది; ఇక్కడ వేశారు! వర్షం వస్తుందనుకోండి, అప్పుడు నాకెంత కష్టం! వర్షంలోతడుస్తూ పచ్చడి నూరుకోవాలె; ఏమంటావు బాబాయి! నేను అన్నమాట నిజం అంటావా కాదా?" అని అడిగింది.

"నిజమేనమ్మా" అన్నాను నేను;

"నిన్నటినుంచిగోలపెడుతున్నా. ఆయనతలకెక్కించు కోటంలేదు బాబాయి; కాస్త లోపల వేసి పెట్టరూ?" అని నవ్వుతూ అడిగింది నేను కాదనలేక పోయినాను.

నేను ఒకణ్ణే ఆ రోలు ఎత్తి ఎట్లాగో అవస్థపడి వంట ఇంట్లోకి చేర్చాను; సుందరం నవ్వుతూ నుంచున్నాడు.

నేను వెళ్ళటానికి సిద్ధమైనాను; చెప్పులు తొడుక్కొని కర్రతీసుకొని గడప దాటుతూఉంటే ఆ అమ్మాయి అన్నది "ఎప్పుడన్నా వస్తూఉండు బాబాయి ఈ యన సంగతి ఏమో

బాగా లేదు. పూర్వం అన్ని విషయాలలోనూ ఎంతో సాయం చేస్తుండేవారు. నాలుగు రోజులనుంచీ భీష్మించుకు కూర్చుంటున్నారు. ఏమన్నా కాస్త సాహాయ్యం చేయమంటే చేయనని! ఎల్లాగ గడుస్తుంది ఒంటరి సంసారంలో! నిజమా అబద్ధమా బాబాయి?'' అని అడిగింది.

''నిజమేనమ్మా, సంసారంలో ఒకరికొకరు సాయం చేసుకోపోతే ఎట్లాగూ?'' అన్నాను. ఆ అమ్మాయి నాకు దగ్గరకు వచ్చి ''ఈ సంగతి విన్నావా బాబాయి! ఇంట్లో పనులు చేసుకుంటేనట ఎవ్వరో నవ్విపోతున్నారట! అన్నది.

''ఏడిశారులే! ఎవరమ్మా నవ్వేది?'' అన్నాను నేను.

''చెప్పు బాబాయి ఆయనతో కాస్త చెప్పు'' అన్నది.

''చెపుతానమ్మా, నేను తప్పకుండా చెబుతాను'' అని రోడ్డుమీదికి వచ్చేశాను. సుందరంకూడా బట్టలు వేసుకొని నాతో రావటానికి బయలుదేరాడు. వాడిభార్య వీధి వాకిట్లో పిల్లను ఎత్తుకొని నుంచుని భర్తను ఉద్దేశించి, ''ఏమండోయ్ మీరు బాబాయితో కలిసి షికారు వెడితే కాదు, ఇట్లా రైలు స్టేషను వైపుకు వెళ్ళి ఒక బండి కేకేసుకు రండి. నేను నాయుడుగారి భార్యను కలుపుకొని

సినిమాకు వెడదామనుకొంటూన్నాను'' అన్నది. సుందరం నావంక చూశాడు నవ్వుతూ నేను, ''వెళ్ళవోయ్ వెళ్ళు. నేను ఇట్లా వెడతాను' అని చెప్పి ఇంటిదారి పట్టాను, ఆ అమ్మాయి, నామాటలూ, విన్నది. మొగుడు గిరుక్కున రైలు స్టేషను రోడ్డుకు తిరగటమూ చూచింది. ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

ప్రాయశ్చిత్తం

సుందరరావు అంత ఆలస్యంగా ఎప్పుడూ ఇంటికిరా లేదు.

ఆ రోజు రాక తప్పింది కాదు. కలెక్టరుగారు ఆఫీసు విషయాలు మాట్లాడుతూ చాలాసేపు ఉంచారు.

ఇంటిదగ్గర భార్య ఒంటరిగా ఉంటుందనీ తనరాక కోసం నిరీక్షిస్తూ ఉంటుందనీ సుందరరావుకు తోచకపోలేదు. కాని ఏం జేస్తాడు! పెద్ద అధికారితో ఈ మాట చెపటం కూడా అంత సభ్యమైన విషయం కాదు. చివరకు రాత్రిపది గంటల బండి అందుకోగలిగాడు. నరసారావుపేటలో దిగేస రికి పన్నెండు గంటలు అయింది. జట్కాబళ్ళు ఉన్నవి. కాని ఊళ్ళోకి మనిషికి ఒకరూపాయి అడిగాడు. గుంటూరునుంచి నరసారావుపేట రావటానికే రూపాయి కాలేదు. స్టేషను నుంచి ఊళ్ళోకి రూపాయి ఇయ్యటం చాలా ఎక్కువ అని పించింది.

నెలకు అరవయ్యో డెబ్భయ్యో సంపాదిస్తున్న తాలూకా గుమాస్తా జట్కాకు రూపాయి యిస్తే, ఇక సం సారం గడిచినట్లే! అందుకని సుందరం, పాపం, కాళ్ళీడ్చు కొంటూ తన ఇంటికి ఆ మైలు దూరం నడిచే వెళ్ళాను.

ఆరోజు సుందరం మనస్సు ఏమీ బాగుండలేదు. పాపిష్ఠి మనస్సు, ఏవేవో ఊహాలు అతని మనస్సు చుట్టూ

ఝుంకారాలు చేసినవి, భార్యను గురించి విపరీతమైన భయాలు అతన్ని చుట్టుకొన్నాయి.

పాపం, ఆపిల్ల కాపరానికి వచ్చి ఎన్నో రోజులు కాలేదు. ఆ అమ్మాయిని గురించి ఇతడు ఇల్లా దరిద్రపు ఆలోచనలు చేస్తున్నాడు ఆ ఈడులో ఉన్న కుఱ్ఱవాళ్ళకు అల్లాంటి ఆలోచనలు రావటమో, లేకపోతే ఈ సుందరం మనస్సుకు ఇది ప్రత్యేక లక్షణమో నేను చెప్పలేను. అదీకాక ముందు రాబోయే ఆపదలు, మనస్సుకు ఛాయా మాత్రంగా గోచరం అవుతయి అంటారు. అదేమో- చెప్పలేము. కాని సుందరం మనస్సు నరకం అయిపోయింది. ఎప్పుడూ అతడు ఊహించని భావాలు లేచి అతని మనోరంగంపై భయంకర నృత్యం చేసినవి.

*　　　*　　　*

ఒకసారి ఆ అమ్మాయి సినిమాకు వెళ్ళింది. పక్క ఇంటి ఆవిడతో కలిసి.

మళ్ళీ తిరిగి వచ్చేటప్పుడు ఆవిడతో రాక, వెనకబడి ఒంటిరిగా ఆలస్యంగా వచ్చింది. ఆమెతో కలిసి రాలేదు. అదేమి అంటే, కారణం చెప్పింది.

*　　　*　　　*

సుందరానికి ఇంకో విషయం గూడా జ్ఞాపకానికి వచ్చింది. తాను సాయంత్రం ఆరు గంటలకు కాని ఏడు గంటలకు కాని ఇంటికి వచ్చేసరికి, ఆపిల్ల వీధిగుమ్మంలోనే నిలబడి ఉండేది.

తన కోసమే నిరీక్షిస్తూ నిలబడ్డదని అనుకొన్నాడు. ఆ విష యం ఇప్పుడు ఆలోచించుకొంటే, అతనికి ఇంకోవిధంగా అర్థం అవుతున్నది.

* * *

"నేను ప్రొద్దున పదిగంటలకు ఆఫీసుకు పోతాను. సాయంత్రం ఆరింటికో ఏడింటికో వస్తాను. ఈ మధ్యకాలంలో అది ఏం జేస్తూకూర్చున్నదో ఎవరికి తెలుసు?" అనుకొన్నాడు.

సుందరం ఒకసారి ఆ పిల్లతో అన్నాడు, తన తల్లిని తీసుకొని వస్తాను-అని, అప్పుడు ఆ పిల్ల మాత్రం ఇష్టం కన పరచలేదు. మెదలకుండా ఊరుకొంది—దానికి ఇష్టంలేదు ! ఇంత ఆలోచన కడుపులో పెట్టుకొని ఊరుకొంది !—లేక పోతే ఎందుకు అనదు, తప్పక తీసుకొనిరండి అని! ఆవిడవస్తే వంటకూడా ఆవిడే చేస్తుందాయె! తన కేమీపని ఉండదు. హాయిగా కూర్చోవచ్చు. అయినా నోరువిప్పి "సరే" అన లేదు.

ఎక్కడికైనా, బైటికి వెళ్ళే సమయంలో ఎంతో అలంకారం చేస్తుంది. స్నో రాస్తుంది, పౌడరు వేస్తుంది, పూలు పెడుతుంది, కొత్తచీర కడుతుంది.

ఇంకా ఇంకా తమాషాలు చేస్తుంది. ఇంట్లో ఉన్న ప్పుడు చెయ్యదేం ? తన కళ్ళముందు ఏమన్నా దరిద్రంగా చినిగిపోయిన బట్టకట్టుకొని కనపడుతుంది ! ప్రపంచానికి, అందంగా అలంకరించుకొని కనపడుతుంది !

ఇన్నాళ్ళబట్టి సుందరం ఈ విషయాలేవీ ఆలోచించ లేదు. మైకం కమ్మినట్లు ప్రవర్తించాడు.

ఆ నిశీథాన, ఒంటరిగా నడుస్తూ ఉంటే ఈ విషయా లన్నీ తోచినవి, చెప్పకూడదు కాని అతనికి చాలా దరిద్రపు ఆలోచనలు వచ్చినాయి.

ప్రొద్దున తాను బయలు దేరినపుడు ఆ అమ్మాయి వీధిగుమ్మందాకావచ్చి, "ఏమండీ! రాత్రిబండికి ఇంటికి వస్తారా?" అని అడిగింది.

ఎందుకు అడిగింది అంత ఆదుర్దాగా? సుందరం ఈవిష యమైకూడా తీవ్రంగా ఆలోచించాడు.

"తొందరలో పనిపూర్తిచేసుకొని సాయంత్రం బండికి రండి"—అన్నది నవ్వుతూ!

నేను "రాను" అని చెప్పినా ఎందు కల్లాగ అన్నది.

రాత్రి బండికి తాను రావటానికి ఏమాత్రమైనా అవ కాశం ఉందో లేదో తెలిసికొంటానికేగా! దీని కడుపు బంగారంగానూ, ఎన్ని ఎన్ని ఆలోచనలు ఉన్నవి! అని అనుకొని సుందరం గబగబా ఇంటికి నడిచి పోయినాడు.

౨

ఇంట్లో దీపంలేదు. తలుపులు అన్నీ వేసిఉన్నవి. దీపం ఆర్పి పడుకుంటానికి కారణం ఏమైయుంటుందో అతనుఊహిం

చలేక పోయినాడు, ఈ విషయం అతని అనుమానాన్ని బాగా బలపరిచింది.

ఒక్క నిమిషం ఇంటిముందు నుంచుని ఆలోచించాడు. "ఏదో, ఈ సంగతి ఇవ్వాళ తేలిపోవాలె" అని నిశ్చయించుకొన్నాడు.

ముందు దొడ్డివైపుకు వెళ్ళి అటు తలుపుకు బైటగొళ్ళెం పెట్టాడు. లోపలున్న మనిషి బయటికి పోవాలంటే ఇక మార్గం లేదు. వీధివాకిట్లో తాను ఉండనే ఉండె!

ఆ తరువాత కిటికీలోనుంచి తొంగి చూశాడు. కాని ఏమీ కనుపించలేదు. పడకగది తలుపుకూడా ఓరవాకిలిగా వేసిఉంది.

గదిలో పడుకొని ఉంటుంది ఆ పిల్ల, వీధితలుపుకొడితే తలుపు తీయాలిగదా. ఏదైనాదుష్ప్రవర్తనలోఉన్నట్టయితే పట్టుబడుతుంది.

వీధి తలుపు కొట్టాడు.

"జానకీ జానకీ!" అని గట్టిగా పిలిచాడు. ఎవరూ పలక లేదు.

లోపల ఎవరో లేచి తిరుగుతున్నట్లు అనుమానం కలిగింది సుందరానికి. దొడ్డి గుమ్మంవైపు ఎవరో ఇద్దరు మనుష్యులు నడుస్తున్నారు అనుకొన్నాడు. ఏం లాభం—ఆ వైపు ద్వారానికి బయట గొళ్ళెం పెట్టాడుగా!

సుందరానికి కాస్త నవ్వు వచ్చింది. విజయ సూచకమైన నవ్వు అది కాని లోపల అసూయ అతని హృదయాన్ని దహించి వేస్తున్నది.

తన భార్య ప్రీతివాక్యాలతో తనను ప్రేమిస్తున్నట్లు భ్రమపెట్టి మోసగించింది. "దీనిని ఏం జేసినా పాపంలేదు–" అనుకొన్నాడు.

పాపం అతని గుండెలు దడ దడ కొట్టుకొన్నాయి. తన భార్య అటువంటి మనిషా ఇంతకూ !

మళ్ళీ తలుపుకొట్టాడు—జవాబు లేదు.

ఇంకా గట్టిగా కొట్టాడు—ఏమీ జవాబు లేదు.

ఎంత మొద్దు నిద్రఅయినా ఇంకా మెలకువ రాకుండా ఉండటం అసంభవం.

సుందరం ఒక్కక్షణం ఆలోచించాడు. ఆఅమ్మాయికి మెలకువ వచ్చే ఉంటుంది.

కాని తలుపు ఎట్లా తీస్తుంది, తన దుర్మార్గం బైట పడుతుందామె ! అందుకని ఏమీ తోచక ఊరుకొని ఉంటుంది అనుకొన్నాడు.

తలుపు కొట్టి కొట్టి విసిగి, నేను ఇంట్లో లేననీ, బాబాయిగారి ఇంటికో, లేకపోతే ఏస్నేహితురాలు ఇంటికో వెళ్ళి పడుకొన్నాననీ, అనుకొంటాడు, నాకోసం వెతకటానికి వెడతాడు, అప్పుడు ఏదో ఉపాయంచేసి నా దుర్మార్గాన్ని

కప్పిపుచ్చుకోవచ్చును—అని ఆ పిల్ల ఊహించి, పలకటం లేదని సుందరానికి తోచింది.

ఇల్లాగ తోచటంలో విపరీతం ఏమీ లేదు సుందరం చాలా తెలివైనవాడు. బి. ఏ. ప్యాసు అయినాడు. తాలూకా గుమస్తా చేస్తున్నాడు. ఇటువంటి విషయాలలో అతనిబుద్ధి చాలా చురుగ్గా పనిచేస్తుంది—ఎందుకంటే, అతను కవిత్వంకూడా వ్రాసే మనిషి!

అయినా మళ్ళీ తలుపు కొట్టి గట్టిగా పిలిచాడు. ఎవ్వరూ పలకలేదు.

దుర్మార్గం చేస్తున్న మనిషి కాబట్టే పలకటానికినోరు రావటంలేదని అతనికి గట్టినమ్మకమే! అయినా వాళ్ళ బాబాయిగారి యింటికి వెళ్ళి చూచి ఆ అనుమానంకూడా తీర్చుకొనటం మంచిదని అతనికి తోచింది.

వెంటనే దొడ్లోకి వెళ్ళి, ఆ తలుపుకు బైట గొళ్ళెం పెట్టి ఉన్నట్లు మరొకసారి చూచుకొని, వీధిగుమ్మానికి కూడా బైట గొళ్ళెం పెట్టి బయలుదేరాడు.

పక్క వీధిలోకివెళ్ళి, తన పిన్నత్తగారిని లేపి "ఏమండీ, మీ అమ్మాయి ఉందా?" అని అడిగాడు.

"అదేమిటి నాయనా! ఎక్కడి కెళ్ళింది జానకి? మా యింటికి రాలేదే? నువ్వు ఎక్కడికి వెళ్ళావు?—" అని ప్రశ్నపైన ప్రశ్న అడిగారు.

సుందరం క్లుప్తంగా జవాబులు చెప్పి "నేను ఈ రాత్రికి రాను అనుకొని ఎవరింట్లోనైనా పడుకుందేమో లెండి ఒకర్తె ఇంట్లో పడుకోలేక!" అని చెప్పి "ఈ రాత్రికి నీవు ఇక్కడ పడుకో అబ్బాయ్" అని అన్నమాట వినిపించుకోకుండా గబ గబా నడిచి తిరిగి ఇంటికి వెళ్ళి పోయినాడు.

ఆమె వెళ్ళి భర్తను లేపి చెప్పింది; ముసలాయన లేచి, "ఆ ఇంట్లోనే పడుకొని ఉంటుందే పిల్ల! అన్నాడు.

అయ్యో శాస్త్ర వెళ్ళి చూచిరండి సంగతి ఏమిటో! ఇంట్లో ఉంటే ఎన్నిసార్లు పిలిచినా ఎందుకు పలకదూ?" — అన్నది.

ముసలాయన ఒక చేత్తో కర్ర, మరొక చేత్తో లాంతరు పుచ్చుకొని బయలుదేరాడు. దారిలో లక్ష్మయ్య, తిరువెంగళం కనపడి "ఏమయ్యా, ఈ అర్ధరాత్రి వేళ యాడికో ఎళ్ళు తున్నావూ!" అని అడిగారు.

"మా జానకమ్మగారి ఇంటికి. అల్లుడు అర్ధరాత్రి బండికి వచ్చాడు. పిల్ల లోపల నిద్రపోతూ ఉన్నదో ఏమో ఎన్ని పిలిచినా పలకలేదని వచ్చి చెప్పాడు. సంగతేమిటో చూద్దామని వెడుతున్నా" నన్నాడు.

ఆ వూళ్ళో సుందరాన్ని జానకమ్మను ఎరుగని వారు లేరు.

లక్ష్మమ్మ, తిరువెంగళం, దారిలో కనపడ్డ వాళ్ళతో ఈ సంగతి చెప్పారు కామాలు, పదినిమిషాలలో, ఒక ఇరవై లాంతర్లు బయలుదేరినై-సుందరం ఇంటి వైపుకు.

ఈలోపున సుందరం, తన ఇంటిముందు అరుగుపైన కూర్చుని ఆలోచిస్తున్నాడు.

అతడు పిన్నత్తగారింటికి వెళ్ళటం చాలా తెలివి తక్కువపని. జానకి పడుకోంటానికి ఎవరింటికైనా వెళ్ళి ఉన్నట్లయితే, బైట తాళంవేసి వెళ్ళుతుంది. వీధివైపుగాని దొడ్డివైపునగాని బైటతాళం వేసిలేదు. పైగా లోపల గడియపడి ఉందే! అల్లాంటప్పుడు ఆమె ఎక్కడికైనా వెళ్ళి ఉంది అనుకోటం వట్టి తెలివి తక్కువపనిగాక మారేమిటి!

తనుచేసిన తెలివితక్కువ పనివలన ఊళ్ళో వాళ్ళంతా లేచి వస్తున్నారు.

ఛా-ఛా--ఎంత అల్లరి అయిపోయింది! జానకి దుర్ప్రవర్తన బయటపడ్డా ఫలాని అబ్బాయి భార్య అని చెప్పుకోంటారు గదా ఊరంతా!

సుందరం తాను చేసింది వెధవపని అని తెలుసుకొన్నాడు. విచార పడ్డాడు కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతం అయింది. ఇప్పుడేం చేస్తాను! ఆ వచ్చిన వాళ్ళ అందరికీ ఏం చెపుతాడు? ఈ దరిద్రపు అవస్థలోనుంచి బైట పడడం ఎల్లాగ?

జానకమ్మ తలుపుతీస్తే, వీళ్ళందరినీ వెళ్ళండి అన వచ్చు అందుకని తలుపు గట్టిగా కొట్టి ''జానకీ—తలుపు తెయ్యి. మీా బాబాయి వాళ్ళూ అంతా వస్తున్నారు. దప్పునతీయి, అల్లరి పడిపోతాము,' అని కేకవేశాడు.

లోపలనుంచి జబాబు రాలేదు. వాళ్ళంతా వస్తు న్నారు సుందరానికి ఇక ఏం చేయటానికి తోచలేదు. నిద్ర ముంచుకు పోతున్నది. అల్లరిపాలు అయినందుకు ఏడుపు కూడా వచ్చింది.

అంతా లాంతర్లు తీసుకు వచ్చారు. ఆ వచ్చిన వాళ్ళ ల్లో చాలా మందికి సంగతి ఏమిటో సరిగా తెలియదు.

జానకమ్మ తలుపు వేసుకొని లోపల పడుకుని, ఎంత పిలచినా పలకటం లేదని కొందరనుకొన్నారు

''ఏమిా ఎందుకు తీయదూ...?''

''ఏమోనమ్మా, మనకేం తెలుస్తుంది. వాళ్ళ ఇద్దరికీ ఏమున్నదో!''

''ఏమన్నా ఉండనీ-అర్ధరాత్రి వేళ మొగుడు ఇంటి కొస్తే, లోపల తింగు రంగా అని పడుకుంటుందా? ఇంత వైపరీత్యం ఎక్కడా చూడలేదమ్మా!''

''ఎందుకు తీయదురా!—ఛా అల్లాంటి మనిషి కాదు ఆ పిల్ల, ఏదో వేరే కారణం అయి ఉంటుంది!''

"ఏం కారణమోనమ్మా, నా నోటితో నేను అన లేను, మొన్న సత్తెనపల్లిలో అంతే అయిందిగా! రాత్రి బాగానే ఉంది తెల్లవారే సరికి బిగుసుకుపోయింది!"

"నారాయణ! నారాయణ! ఏంకర్మమో నమ్మా!"

"అంతే అయి ఉంటుంది లేకపోతే ఎంత పిలిచినా ఎందుకు పలకదు అత్తా?"

"ఏమో నాయినా! మనమేమి చెప్పలేము. ప్రొద్దున చూశాను నాయినా—బంగారు తల్లి లాగున్నది"

"అయిదో నెల కామోలు అత్తయ్యా?"

"అవును తల్లీ"

"కడుపులో ఉన్నదానిని ఎట్లా వదిలేసి వెళ్ళాడమ్మా!"

"ఎక్కడికి వెళ్ళాడమ్మా, ప్రొద్దున గుంటూరు వెళ్ళి రాత్రికల్లా వచ్చేశాడు"

"ఎంతలో కి వచ్చింది!"

"అయితే, అత్తయ్యా వాతంవల్ల బిగుసుకుపోతారు. ఇది అంతే నంటావా?"

"శ్రీహరీ! ఎందుకు నాయనా మనం అనుకోటం"

"గర్భిణీ స్త్రీని బహు జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి ఉండాలరా?"

"ఏదో నాయినా, అయిదోనెలే గదా అని అశ్రద్ధ చేశాడు సుందరం. అయినా పాపం ఏం కర్మమో!"

ఇల్లాగ తలోమాట అనుకొంటూ సుందరం స్నేహి తులూ బంధుగులూ అంతా వచ్చారు

ముసలమ్మగారు వచ్చి, ఏడ్వటానికి సిద్ధంగాఉన్న సుందరాన్ని కౌగలించుకొని "ఏం నాయినా! దుఃఖపడబోకు, చూద్దాము అసలుసంగతి ఏమిటో, ఊరుకో నాయినా," అని ఓదార్చింది.

సుందరం మనసు ఏమీ బాగుండలేదు ఈ అప్రతిష్ఠ ఏమిట్రా బాబూ" అని అతడు అసలే దిగులుతో కూర్చు న్నాడు. ముసలమ్మగారి మాటలు అతని మనస్సును ఏదో విధంగా మార్చినవి. ఆమెగారు కౌగలించుకొని ఏడిచేసరికి సుందరంకూడా జావ అయిపోయి బొట బొట కన్నీళ్ళు కార్చాడు.

ఇంకొక ఆవిడ అతని స్థితినిజూచి జాలిపడి అన్నది, "ఊరుకో నాయినా ఏంజేస్తాము. నీకు మటుకు ఏంతెలుసు ఇల్లా అవుతుందని"

సుందరానికి గుండె దడ దడ కొట్టుకున్నది: ఏదో జరిగిందన్న మాట! తనలో పిచ్చి ఆలోచనలు చేశాడు. జరిగిన సంగతి ఏదో భయంకరమైందన్నమాట!

వీళ్ళందరికీ ఏదో కొంత తెలిసినట్లుకూడా ఉంది! ఏమిటా కర్మం!

అతనికి కాళ్ళు గజ గజ వణకిపోయినాయి. ఆ అమ్మాయిని అనుమానించి, పాపిష్టి మాటలన్నీ అనుకున్నందుకు సుందరం ఇప్పుడు విచార పడ్డాడు.

తనభార్య గర్భిణీస్త్రీ అనికూడా ఇప్పుడతనికి చప్పున జ్ఞాపకం వచ్చింది. అట్టి స్థితిలోఉన్న బిడ్డనుగురించి దరిద్రపు విషయాలన్నీ ఆలోచించి నందుకు అతడు మరీ విచార పడ్డాడు.

పదినుందీ అనుకొన్నమాటలు సుందరం పిన్నత్తగారు కూడా విన్నది కాబోలు!

ఆవిడ పరుగెత్తుకుంటూవచ్చి సుందరందగ్గిర నిలబడి, "ఏం నాయనా! ఏమిటా సంగతి? లోపల పడుకొన్నది పడుకొన్నట్లే బిగుసుకు పోయిందటగా! ఇదేం కర్మం నాయినా?" అంటూ గోలు గోలున ఏడ్చింది.

సుందరానికి ఏమీ చెపటానికి తోచలేదు. అయినా అతని కేం తెలుసు?

తనకంటే వీళ్ళకే ఏదో తెలిసినట్లున్నది! లేకపోతే ఎందుకు అట్లా అట్లా అంటారు.

సుందరం అరుగు మీద చతికిల బడ్డాడు. అతని మనస్సంతా గందరగోళంగా ఉంది.

జానకి లోపల పడుకొని, బిగుసుకు పోయిందా?

పొద్దుటినుంచీ వాళ్ళంతా అను కొంటూనే ఉన్నారు కాబోలు ఇల్లాజరగవచ్చునని! సుందరం బిక్కముఖం పెట్టి కళ్ళనీళ్ళు కార్చాడు.

ఈ లోపున నలుగురూ నాలుగు చేతులు వేసి తలుపులు తేవనెత్తారు. లాంతర్లు తీసికొని లోపల ప్రవేశించారు. సుందరం పిన్నత్తగారూ, ముసలమ్మగారూ, లక్ష్మయ్యా, తిరువెంగళం, హెడ్ గుమాస్తాగారూ, లెక్కల మాస్టారు, కోమటి పుల్లయ్యా, రత్తమ్మ మహాలక్ష్మి, సాంబశివరావు, వెంకటేశ్వర్లు, నాగేశ్వరరావు మొదలైన విద్యార్థులూ,—

ఏడుకొండలు, పైడితల్లి మొదలైన కార్మికులూ, కోటిరెడ్డి, సీతారామ చౌదరి మొదలైన కర్షకులూ అంతా లోపలికి వచ్చారు.

ముసలమ్మగారు, "జానకీ! జానకీ!" అంటూ పడక గదిలోకి పరుగెత్తింది. ఆమె వెంట ఆడవాళ్ళంతా వెళ్ళారు.

జానకమ్మ మంచంపైన పడుకొని ఉంది. తెల్లచీర కట్టుకొంది. జరీపేటగల నల్లని రవిక తొడుక్కున్నది. తలలో పూలు పెట్టుకొని ఒత్తిగిలి పడుకొని ఉన్నది.

సుందరం అత్తగారు జానకమ్మ మీద చెయ్యివేసి, 'అమ్మాయీ నాతల్లీ ఏమిటే నాతల్లీ!''—అని ఏడ్వటం సాగించింది.

ముసలమ్మగారు ''ఒళ్ళు వెచ్చగా ఉందర్రా?'' అని అడిగింది.

రత్నమ్మ కాళ్ళూ చేతులూ ముట్టుకొని చూచి, ''ఇంకా వేడిగానే ఉన్నయి?'' అన్నది.

''డాక్టరును పిలవండ్రా'' అని ఎవరో కేకలువేశారు.

ముసలాయనకు కాస్త నాడి చూడటం తెలుసు. ఆయన వచ్చి చెయ్యిచూచి ''ఏమీలేదు, మీరంతా బైట కెళ్ళండి''? అని కేక వేశాడు.

సుందరంవచ్చి జానకి మీద చెయ్యివేసి— ''జానకీ''— అని పిలిచాడు, ఆ అమ్మాయి, ఆ—అంటూ దిగ్గున లేచికూర్చుని ''ఇదేమిటి!—వీళ్ళంతా ఎందుకొచ్చారు,'' అన్నది కళ్ళు నులుము కుంటూ, ముసలాయన ''ఇక వెళ్ళండర్రా అనవసరంగా గోలఅయింది,'' అంటూ ఒక్కరొక్కరినే బయటికి పంపివేశాడు. ఆత్మ బంధువులు తప్ప, తక్కిన వాళ్ళంతా, నవ్వుకొంటూ వెళ్ళిపోయినారు.

3

అందరూ వెళ్ళిపోయిన తరువాత ముసలాయన జాని కమ్మను అడిగాడు "ఇదేమిటే అమ్మాయ్ అల్లుడు అన్నిసార్లు పిలిచి తలుపు కొట్టాడాయె! పక్క ఇంటి వాళ్ళు అంతా లేచారు, బయట అంతగోల అవుతూ ఉంటే నీకు నిద్ర మెల కువ ఎందుకు రాలేదూ అంట! ఇదేదో విచిత్రంగా ఉందే!"

"అట్లాగా బాబాయ్! నాకు ఏమీ తెలియదే?"

"ఏమిటే అమ్మాయి! నమ్మటానికి వీలులేకుండా ఉంటే!"

"నిజంగా బాబాయ్! గోల అయినట్లు తెలియదు నాకు, నేను సాక్షాత్తు వేంకటేశ్వర స్వామి సన్నిధిలో ఉన్నాను. !"

ఏమిటి తల్లీ అల్లా అంటావు.?

"కల బాబాయి; ఏమైందంటే నిన్న శుక్రవారం తలంటి పోసుకోవలసింది ఏదో బద్ధకంగా ఉండి నిన్న పోసుకో లేదు.

ఇవ్వాళ తలకు నీళ్ళు పోసుకొని శనివారం కాబట్టి ఒంటి పూట భోజనం చేసి రాత్రి కాస్త ఫలహారం చేసి పడుకొన్నాను. పది గంటల బండికి ఒక వేళ ఆయన వస్తా

రేమోనని బెంగపడి వచ్చిన తరువాత చాలాసేపు వరకు చూస్తూ కూర్చున్నాను."

"ఎందుకు కూర్చున్నావమ్మా? ఆయన రానని గట్టిగా చెప్పి వెళ్ళాడుటగా."

జానికమ్మ ఈ మాటవిని ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుకొని, "నాకు తెలుసు బాబాయ్! ఆయన ఇల్లు విడిచి ఒక్కపూట అయినా ఉండరు. ఏ రాత్రికైనా ఇంటికి వస్తారు. అందుకని చాలాసేపు కూర్చున్నాను, దాని తరువాత నిద్ర ఆపుకోలేక వెళ్ళి పడుకొన్నాను; మంచి నిద్రపట్టింది. ఆ నిద్రలో ఒక కల వచ్చింది—"

"ఏం కల అమ్మా?"

"చాలా తమాషాఅయిన కల—

"నేనుట, ఒక పెద్ద దేవాలయంలోకి వెళ్ళానుట. పెద్దగుడి, గోపురాలూ అన్నీ కనపడ్డవి. ఆ గోపుర శిఖరాలు బంగారపు పోత పోసినవి, ధగ ధగ మెరిసిపోతున్నాయి, దేవాలయం నిండా జనం కిట కిట లాడుతున్నారు. ఎట్లాగో కష్టం మీద గర్భగుడి దగ్గరకు వెళ్ళాను.

"అక్కడ కొంతమంది ద్వార పాలకులు జనాన్ని ఆపేసి, నలుగురు, నలుగురిని లోపలికి పంపుతున్నారు.

ఎంతో సేపు ఉంటేనే కాని నాకు స్వామి వారి దర్శనం అయ్యే లాగున లేదు. దిగులుపడి నుంచున్నాను.

"ఇంతలో ఆ అర్చకులలో ఒకాయన నా దగ్గరకు వచ్చి "అమ్మాయ్, నీవు ఇప్పుడు లోపలికి ఎల్లాగ వెడతా వమ్మా? ఇంకా ఒక గంటసేపు ఉంటే నీకు స్వామి దర్శనం చేయిస్తాను తల్లీ! అంతవరకూ నీవు ఈ పూలు మాలలుగా గుచ్చు అమ్మా, స్వామికి పవళింపు సేవ సమయంలో కావాలి" అన్నాడు.

"ఆయన లావుగా ఉన్నాడు గండభేరుండంచువస్త్రాలు ధరించాడు పెద్ద వెడల్పు అయిన పట్టె వర్ధనాలు పెట్టు కొన్నాడు. ఆయన నా ముందు బుట్టెడు పూలు, కొన్ని అరటినార దారాలు పెట్టి నవ్వుతూ, "మాలలు కడదాంరా అమ్మా!" అని నాకు ఎదురుగా కూర్చున్నాడు.

"నేను పూలు దండలు దండలుగా గుచ్చి వేశాను, భక్తులు "గోవిందా, ఏడుకొండలవాడా! స్వామీ, జగద్రక్షకా!" అంటూ, ఆవేశంతో కేక లేస్తున్నారు.

"నా వళ్ళు పులకలెత్తింది బాబాయి!

"ఇంతలో దూరాన్నుంచి పిలుస్తున్నట్లు తోచింది.

"మీ అల్లుడే ఎక్కడినుంచో పిలుస్తారట! తలుపు కొట్టిన శబ్దంకూడా ఏదో తమాషాగా వినబడుతుంది. వెళ్ళా లనుకొంటానుట! మళ్ళీ ఈ భక్తుల అరుపులవలన నాలో సంతోషం పొంగిపోయి ఆ విషయము మరిచిపోతానుట.

"మళ్ళీ అయ్యో! స్వామికి పుష్పమాలలు గుచ్చ కుండా ఎల్లా వెళ్ళేదా" అని అనుకొంటానుట. ఇట్లా అని పించింది.

"ఫర్వాలేదు కానీ అమ్మా, స్వామి పవళింపు సేవకు సమయం కావస్తున్నది" అని నా ప్రక్కనున్న స్వామి నన్ను తొందర పెడతాడట.

"ఆ తరువాత నాకు ఏమీ తెలియలేదు. ఆయన, స్వామి దర్శనం చేదంవుగాని స్వామికి నిద్రవేళ అయింది; లే, అమ్మా అని పిలిచాడు నేను 'ఆఁ' అంటూ లేచాను. నేను లేచి చూచేసరికి ఈ స్వామి కనపడ్డారు"

ఇల్లా చెప్పి, కలలో స్వామి దర్శనం కాలేదు బాబాయ్?" అని జానికమ్మ జాలిగా చూచింది.

ముసలాయన, ఆయన భార్యకూడా జానకమ్మను కౌగలించుకొన్నారు.

"నా తల్లి ! నా తల్లి ! ఎంత మంచి కలగన్నావమ్మా, నీకు మగపిల్లవాడు పుడతాడే నా తల్లి ! వెంకటేశ్వర్లు పేరు పెట్టుకో, అన్నది ముసలమ్మగారు. అప్పుడే పసుపుగుడ్డలో ఒక రూపాయి ముడుపు గట్టారు. జానకమ్మ, ముసలమ్మ, రత్తమ్మ, ముసలాయన మొదలైన ఆప్తబంధువులు అంతా కూడా, దేముడి గదిలోకి పోయినారు. స్వామి వారి ఎదుట నిలబడి నమస్కారించారు. జానకమ్మను కలలోకనుపించాడు. ఆ అమ్మాయి భక్తురాలు అల్లాంటి బిడ్డను గురించి తెలివి తక్కువ ప్రసంగాలు చేసినందుకు వాళ్ళు అంతా పశ్చాత్తాపంతో చెంపలు వేసుకొన్నారు.

జానకమ్మ, సుందరం, ముడుపుగట్టిన గుడ్డ స్వామి పాదాలవద్ద ఉంచి, కళ్ళుమూసుకొని ధ్యానంచేసి, మనస్సులలో మొక్కుకొన్నారు. దాని తరువాత "మీ రేమను కొన్నారు—మీ రేమను కొన్నా"రని భార్యా భర్తలు మాట్లాడు కోవటంలో తేలిన విషయాలు ఇవి—

"స్వామీ, నేను, ఆయనకూడా, నీ వరప్రసాద లబ్ధుడైన కొడుకును ఎత్తుకొని కొండ ఎక్కుతాము తండ్రీ" అని

"స్వామీ, ఏడుకొండలవాడా, రక్షించు స్వామీ, నేనూ మా జానకీ, కొడుకును ఎత్తుకొని కొంగూ, కొంగూ

ముడేసుకొని కొండెక్కుతాము" అని మొక్కుకున్నాడు సుందరం.

తాను జానకినిగూర్చి పాపిష్ఠి ఆలోచనలు చేసినందు లకు మనః పూర్వకంగా విచారపడి "స్వామీ అపరాధం జరిగింది క్షమించు" ఆ పాపం పోవటానికి, ప్రాయశ్చిత్త పూర్వకంగా కొండపైన కేశ ఖండన చేయించుకొంటానని కూడా సుందరం మొక్కుకొన్నాడు.

ఇంటర్వ్యూ

ఏడుపు ముఖంతో మళ్ళీ వచ్చాడు నాదగ్గరకు మా రంగడు. "ఏం రా ఎక్కడన్నా ?" అని అడిగాను.

వాడు బిక్కమొఖంతో లేదన్నట్లు తలతిప్పుతూ పెదవి విరిచి, "ఎబ్బే ఎక్కడా దొరక లేదు" అన్నాడు. నిరాశతో కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నట్టు కూడా అనుమానం వేసింది.

మా వాడ్ని పిలిచి దగ్గరకూర్చో పెట్టుకొని కాఫీ తెప్పించి ఇచ్చాను. పది నిమిషాలు గడిచింది. వాడే అన్నాడు. "ఏం బావా, మరి ఏం చేసేది ఇహ ?" అని.

వాడిని చూస్తే నాకు జాలి వేసింది. ఇప్పటికి నెల నుంచి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు ఉద్యోగం కోసం. ఎక్కడా లాభించలేదు.

రంగడు బి ఏ. ప్యాసు అయినాడు. బుద్ధిమంతుడు. పత్తి అమాయకుడు. వినయ విధేయతలకు, వాడ్ని చెప్పి ఇం కోర్ని చెప్పాలె. అయితే ఏం, ఎక్కడా దొరకలేదు ఉద్యోగం. మళ్ళీ ఈసారి కూడా ప్రయత్నంవ్యర్థం అయింది అనేసరికి నాకూ చాలాకష్టం వేసింది, ఎందుకంటే నేను ఈ

తఫా వాడికి ఒక మంచి ఉపాయంచెప్పి పంపాను. ఇంతకు వాడు నేను చెప్పినట్లు చేశాడో లేదో! చేసే ఉంటాడు. అయినా కనుక్కుందా మని అడిగాను. ఏంరా, అయితే నేను చెప్పినట్లు చేశావా ?

"ఆ అక్షరాలా నీవు చెప్పినట్లుగా చేశాను."

"ఏం జేశావు చెప్పూ. ఎక్కడో లోపం జరిగి ఉంటుంది."

"ఏమీ లోపం జరగలేదు. చెపుతాను విను.

వెళ్ళానూ..."

"ఇంటికేనా ?"

"ఆ, ఇంటికే వెళ్ళి..."

"చీటీ పంపావా ?"

"అక్కర లేకపోయింది." ఆయన బైట వరాండా లోనే కూర్చుంటే, నేను వెళ్ళి కనబడి నమస్కారంచేశాను.

సరే. ఫరవాలేదు. తరువాత ?"

ఆయన ఊరికనే ఉన్నాడు. సిగరెట్టు తాగుతూ చాలా సరదాగా ఉన్నాడు."

"మంచి సమయంలోనే వెళ్ళావన్నమాట!"

"ఆయన కూర్చోండి అని కుర్చీ చూపించి ఎందుకు వచ్చారు అన్నట్లు చూశాడు."

"చెప్పేశావా, ఉద్యోగానికని?"

"ఎందుకు చెపుతాను నీవు వద్దు అన్నావుగా?"

"సరే, ఏమన్నావూ?"

"నేను మీ శాఖవాడినే అండి మీరు మన శాఖీయులు గదా అని ఒక్కసారి తమదర్శనం చేసుకొని వెడదామని వచ్చాను అన్నాను."

"బాగుంది. సరియైన దారినే నడిచావుకదా. అంతే?

ఆయన చాలా సంతోషించి మన శాఖీయులలో కొందరి పేర్లు అడిగాడు!

"అక్కడే పాచిక వేశావా?"

"వెయ్యక మానాతానా? ఆయన అడిగిన వాళ్ళంతా నాకు మేనత్త కొడుకులైనట్లు మాట్లాడాను"

"నేను చెప్పలేదురా! అదే మార్గంరా, ఆయన సంతోషించి ఉండాలె, ఏం?",

"సంతోషించకేం ? సంతోషించి, మనం అంతా బంధువులం అన్నమాట! మీరు రావడం బాగుంది. అంటూ కాఫీ కూడా ఇచ్చాడు."

ఇదంతా విని నేను విరగబడినవ్వాను. ఎట్లాగయినా శాఖాభిమానం పోదు ఎంత చదువుకొన్నా ! మావాడు నేను చెప్పిన పద్ధతిని చక్కగా అమలులో పెట్టినందుకు కూడా సంతోషించాను. అప్పుడు అడిగాను వాణ్ణి "తరువాత సంగతి చెప్పవేం?" అని ! వాడు చెప్పాడు. "కాఫీ అయిన తరువాత ఇది మీ స్వగృహమే కదండీ !" అని అడిగాను.

"ఓరి ! అసాధ్యుడవే ! నీకు ఆ సంగతి తెలియనట్లు?"

"ఆ"

"అవునుగాని అపశేంగా ఆ ఇల్లు బాగుందని మెచ్చుకోకపోయినావ్ ?".

"మెచ్చుకోకుండా ఊరకుంటానా ! లక్షగా మెచ్చుకొన్నాను,"

"ఏమన్నావూ ? ఏమిటి ! చెప్పూ" ?

"ఇల్లుమటుకు కుదిమట్టంగా చాలా బాగుందండీ" అన్నాను.

"ఆ వెధవకొంపను పట్టుకొని!" అని నేను నవ్వాను

"అది ఎల్లాంటి కొంప అయితేనేం! నేను అనాలిసిన రీతిని నేను అన్నాను మాంచి గాలి వస్తుందండి ఊరిబైట అయితే మటుకు ఏంకాని" అని,

నేను వాడి మాటకు అడ్డువచ్చి ఆ మాట ఎందుకు అన్నావురా ? అన్నాను.

"అంటే ఏంలే! ఇట్లా అన్నాను. అసలు ఏమాత్రం జ్ఞానం ఉన్నవాడైనా ఇట్లాంటిప్రదేశంలోనే ఇల్లుకట్టుకుంటూ డండి పట్నంలోమురికికూపం" ఆయన నేనుఅన్నదిఅక్షరాలా నిజం అన్నట్లు తల ఊపి పైగా అన్నాడు నవ్వుతూ. "ఈబం దరు చూశారూ ఇది నరకంలోఒకభాగం" నేను అన్నాను. "అల్లాకాదండీ, నరకమే బందరులో ఒకభాగం అండీ" అని.

చాలా బాగాఅన్నావు అని నేను తల ఊపాను.

"ఈ చమత్కృతికి ఆయనచాలాసంతోషించి విరగ బడి నవ్వాడు. దాని తరువాత నేనే అన్నాను, ఈ గాలితిని బ్రతకొచ్చునండీ" అని,

మా వాడు బాగానే అన్నాడు. నిజం మాట అంతే, అక్కడ కూరగాయలూ అవీ ఏమీ దొరకవు, ఒక్క గాలే

దొంతుకుతుంది. నేను నవ్వుకొని "ఇంకా ఏమన్నావు?" అని అడిగాను.

"ఇల్లు గాలివాటంలో ఉందనీ, కట్టటం మహాబాగుందనీ, కిటికీలూ అవీ, పెద్దదయ్యాల లాగ కాక అంచక్కా కుదిమట్టంగా ఉన్నాయనీ, గదులు విశాలంగా లేకపోయినా ముద్దొస్తున్నాయనీ, ఇల్లు ఇనపపెట్టెలాగ ఘట్టిగా ఉందనీ నట్టింట్లో బంగారం పారేసుకొన్నా ఎక్కడికిపోదనీ, మొత్తం మీద ఇంట్లోలక్ష్మి తాండవమాడుతున్నదనీ, ఒక్కగుక్కలో అనేశాను.

"రైట్! ఇక నీకు ఉద్యోగం వచ్చితీరుతుంది ఇవ్వాళ కాకపోతే రేపైనా ఉద్యోగంసంపాదించటానికిగాని, సంపాదించిన ఉద్యోగాన్ని నిలబెట్టు కొంటానికి కాని, ముఖ్యంగా కావలసింది ఇట్లాంటి మనస్తత్వం" అన్నాను నేను మా వాడితో.

ఆలోచిస్తే మావాడు లాంచా తెలివైన ఘటంలాగ కనబడుతున్నాడు. మనిషినికాస్త పొగడటం మంచిది. దాని వల్ల మనిషి మనకు సుముఖుడు అవుతాడు అన్నాను. అంతే. అంతకంటే నేను ఎక్కువగా చెప్పిందీలేదు. ఇదైనా స్వంత తెలివితేటలవల్ల ఊహించిందేమీ కాదు. డీన్ కాంర్నిజ్

అనే ఆయన పాటు ఇన్ ఫ్లుయన్సుపీపులు అనే పుస్తకంలో ఈ రహస్యాన్ని బైటపెట్టాడు. ఈ విషయాన్ని మావాడికి నేను కాస్త అందిస్తే వాడు అల్లుకుపోయినాడు. ఏం పోక! తెలివి తక్కువవాడా ఏమన్నా ?

అసలు రహస్యం ఏమిటీ అంటే ప్రతి వాడూకూడా తిన ఇల్లు అందమైనదనీ సహజంగా అనుకొంటాడు. ఒకడు తనను గురించి ఏమనుకొంటాడో, అదేమాట మనం అంటే అంత పట్టివ్వడు. ముఖస్తుతీ అనిపించుకోడు. నగ్నమైన సత్యాన్ని చెప్పినట్లేతోస్తుంది నల్లగా ఉన్నాడనుకోండి ఒక ఆయన. "నా మొఖం తగలెయ్య, కోతివిలాగ ఉంది నా మొఖం, ఈ మొఖం పెట్టుకొని తిరిగేకంటే చస్తే మేలు" అనుకోడు. నల్లగా ఉన్నమాట నిజమే. కాని అంతమాత్రం చేత నేనేమీ అంత పెద్ద అంద వికారినై పోలేదు. ఏదో సామాన్యపు మనిషిని" అనుకొంటాడు. కాబట్టి పొగడ్త అనేది, నిజం లాగున కనపడేటట్లుచేసి హోమియోపతిడోసు ఇస్తే తప్పకుండా మంచి సుగుణం ఇస్తుంది. ఇల్లాగ అనుకొంటూ ఏదో ఆలోచనలో పడి మాట్లాడకుండా ఉండే సరికి మా వాడు "ఏమిటి బావా, ఆలోచిస్తున్నావు ?" అన్నాడు "ఏం లేదులే దానితరువాత ఏం జరిగింది చెప్పూ!" అన్నాను.

"ఇల్లు బాగుందన్నా కాదూ. అందుకని ఆయన నన్ను లోపలికి తీసికెళ్ళి, ఇల్లంతా చూపెట్టాడు. అంత పెద్ద జీతగాడు కదా ఆయన, ఇల్లు అంత అసహ్యంగా ఉందేం ? అంత దరిద్రపు కొంప నేనెక్కడా చూడలేదు పది సంవత్సరాల క్రితం గోడలకు సున్నంగొట్టి ఉంటారు జేనెడు, జేనెడు గదులు ! ఇంటినిండా మాసిన బట్టలు. గోడలకు పగిలిపోయిన ఫోటోలు !

"అయితే నీ వేమన్నా తెలివితక్కువగా......"

"అహా హా హా ! అంత తెలివితక్కువగా ఏమీ అనలేదు. ఆయనే అన్నాడు. "నేను ఎంత మొత్తుకొన్నా లాభం లేకండి. మా ఆవిడకు ఇల్లు శుభ్రంగా ఉంచాలన్న గొడవే తెలియదు. "అప్పుడు నే నన్నాను నవ్వుతూ. దాని కేంలెండి. పిల్లలుగల ఇల్లు ఎల్లాగుంటుంది మరి ? ఎంత మంది నౌకర్లు ఉన్నా పిల్లలుగల ఇల్లు ఇంతేనండి ! ఆయన సంతోషించి నాతో గర్వంగా అన్నాడూ, నేను ఆఫీసు ప్యూనును ఇంటికి రమ్మనను, వాళ్ళచేత పని చేయించుకోను, అని. ఆ మాట విని నేను. అంత విచిత్రమైనటువంటి పనిచేయుట కంటే మరొక ఘనకార్యం ఈ ప్రపంచంలో మరొకటి లేదు. అని అనుకొన్నట్లు చూశాను."

మావాడు చెప్పిన ఈ మాటలన్నీ విని నేను చాలా సంతోషించాను. నేను సూత్రప్రాయంగా చెప్పిన విషయా లన్నీ మావాడు చక్కగా ఆచరణలో పెట్టాడు. ఇల్లాంటి శిష్యులను ఇద్దరిని తయారుచేస్తే నేను లోకాన్ని కొంత బాగుచేసినట్లే! ఇల్లాగ అనుకొని వాడి వంక చూశాను. మిగిలిన విషయం చెప్పమన్నట్లు. వాడు ఇల్లాగ చెప్పాడు.

"ఇల్లంతా చూచి మేమిద్దరం బైటికివచ్చేశాంబావా! వాళ్ళ వాకిట్లో ఒక కుక్క కనపడ్డది. దాన్ని దగ్గరకు పిలి చాను. అదివచ్చి ముందుకాళ్ళు రెండూ ఎత్తినా మోకాళ్ళ మీద ఆనించింది. ఆ కుక్కను చూస్తే నాకు అసహ్యం వేసింది."

"అయినాఆకుక్కను నీవు మెచ్చుకొన్నావుకాదూ?" అని అడిగాను:

"తప్పతుందామరి! మెచ్చుకొంటూన్నట్లు కనపడ కుండా మెచ్చుకొన్నాను. 'ఇది కరవరావటం లేదండీ! కొన్ని కుక్కలు కొత్తమనిషిని చూస్తే తెగ మొరుగుతై!' అన్నాను. ఆయన ఇహా ఒక అరగంటసేపు ఆ కుక్క సుగుణాలను గురించి చెప్పాడు. దానికి పెద్దమనుష్యులు ఎవరైంది తెలుసు నట. వాసనచూసే కనుక్కుంటుందట. ఇంతకూ అది నన్ను

జూచి అరవక పోవటం ఒక గొప్ప అదృష్టం. అది అరచి ఉన్నట్లయితే నన్ను దొంగక్రింద కట్టేశేవాడు ఆయన. ఆఫీసర్లకు తమ కుక్కల యొక్క, ప్యూనుల యొక్క శక్తి సామర్థ్యాలలోను సత్యసంధతలోనూ, ఉన్న గట్టి నమ్మకం భగవంతుడి యందు సహితం ఉండదు. ఆ కుక్క అరవక పోవటం మూలాన నేను బ్రతికిపోయినాను. ఆయన నన్ను మర్యాద చేశాడు. భోజనానికికూడా ఉండమంటాడు అనుకొన్నాను గాని అనలేదు; "ఇంకోసారి రండి మాట్లాడుదాము; ఇప్పుడు కొంచెం పనిమీద వెళ్ళాలి" అని అంటూ నన్ను సాగనంపుతూ ఆయన వరండా మెట్లుదిగాడు. అప్పుడు, ఒక చిన్న పిల్ల అరేండ్లది, ఒక మాసినచొక్కా వేసుకొని, మెట్లెక్కు తున్నది. దాన్ని చూసేసరికి నీవు చెప్పినమాట జ్ఞాపకం వచ్చింది; పిల్లలనుకూడా మెచ్చుకోవలెననీ, తండ్రికి తన పిల్లలనుచూచి, ఇతరులు ఆనందించాలని ఉంటుందనీ నీవు చెప్పావు; అందుకని చప్పున ఆ పిల్లను ఎత్తుకొని బుగ్గగిల్లి ముద్దాడి, అంతకుముందే జాగ్రత్తపడి జేబులో వేసుకొని పోయిన పిప్పరమెంటు బిళ్ళలను రెండు చేతులలో పెట్టాను.

"రైట్—చాలా బాగాచేశావు; ఇఁక నీకు దిగులు వద్దు. అయితే ఆ పిల్లను ఎత్తుకొని ముద్దాడావుగదా,

అప్పుడే అనకపోయినావు పిల్ల అంచక్క మద్దొస్తూఉందనో, ఏవో అల్లాంటిమాటలు !

అనక ఊరుకుంటానా బావా! పిల్లవంక జూచి నవ్వుతూ, అంతా మీ రూపేనండి; ముక్కు మీ ముక్కు! నోరు మీ నోరు! కళ్ళు మీ కళ్ళు! నవ్వితే అంతా మీరు నవ్వినట్లేఉంది! ఆడపిల్లలకు తండ్రి రూపు రావటం చాలా అదృష్టమండీ అనీ, తమ కెంతమందండీ సంతానం! అని అడిగేను. ఆయన లోపల విచారం పెట్టుకొని, పైకి నవ్వుతూ నాకు పిల్లలు లేరండీ! అన్నాడు; ఇట్లా చెప్పి మావాడు విచారంగా చూశాడు.

నాకు చాలా కష్టంవేసింది; మావాడు అద్భుతమైన ప్రవర్తన అంతా వృధా అయిపోయింది; వృధా అయిపోవ టమే కాకుండా ఎవరి పిల్లనో పట్టుకొని, వీడు అంతా మీ రూపేనండి అని అనటంలో, వాడు అబద్ధాలు ముఖప్రీతి మాటలూ, అంటున్నాడని తేలిపోయింది; ఇల్లా అను కుంటూ చాలాసేపు విచారపడి చివరకు అన్నాను—పొర పాటు అయిపోయిందిసుమీ! ఆ ఒక్కమాటా అనకుండా ఉండాలిసింది.

''ఎట్లాఅనకుండా ఉండేది బావా! ఆ పిల్ల నిజంగా ఆయన రూపు నే ఉన్నట్లు కనపడ్డది'' అన్నాడు మావాడు

"దానికేంలే, మనము ఎల్లాగ అనుకొంటే అల్లాగ కనపడుతుంది. ఒక్క పని చేయాలిసింది ఆయనకు పిల్లలు ఉన్నదీ లేనిదీ నేవు ముందుగా విచారించవలసింది! సరేపం జేస్తాము? ఆయన నాకు పిల్లలు లేరు అన్నప్పుడు నీ వేమన్నావూ?

"అంత పోలిక ఉండుట మూలాన, ఈ పిల్ల మీ తమ్ముడి కూతురా అండి, అని అడిగాను చప్పున!"

భేష్—అతికి పోయింది బ్రతికిపోయినావు. తమ్ముడి కూతురు ఆయన పోలికలో ఉండటం ఆశ్చర్యం లేదు. కాబట్టి, నీవు అబద్ధాలు ఆడుతున్నావని అనుకొంటానికి ఆయనకు అవకాశం లేదు—బాగా తోచిందిరా నీకూ.!" అని మెచ్చుకొన్నాను.

మావాడు బిక్కముఖంపెట్టి మళ్ళీ అన్నాడు. "కాని ఆయన "అవును" అంటే బాగుండేది?"

"ఆఁ అనకా?"

'తెల్లముఖం వేశాడు!'

"వేసీ?"

"మా ఇంట్లో పనిచేసేదాని కూతురు ఆ పిల్ల! అన్నాడు!

నేను నిలువునా నీరైపోయినాను. ఏమీ తోచక తర్వాత సంగతి ఏమిటి అన్న అర్థంలో అ అ ఆఁ ???? అన్నాను.

''ఇంకా ఆఁ ఏమిటి నా బొంద! ఆఁ లేదూ! ఊఁ లేదూ! ఆపళంగా వచ్చేశాను'' అని విసుక్కున్నాడు.

సమాప్తము.

మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారు

కాంతం కథకులనే పేరుతో ప్రసిద్ధులైన మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారు 1898 లో గుంటూరు జిల్లాలో సంగం జాగర్లమూడి గ్రామంలో జన్మించినారు. గుంటూరులోనూ విజయనగరంలోనూ విద్యాభ్యాసం చేసినారు. (బి. ఏ. ఎల్. టీ) బందరు హిందూ కాలేజి హైస్కూలులో చాలకాలము చరిత్రోపాధ్యాయులుగా పనిచేసి రిటైరు అయి విశ్రాంతి పుచ్చుకొంటున్నారు.

మునిమాణిక్యంవారిని చూచి ముసిముసి నవ్వు నవ్వని ఆంధ్రుడు ఉండరు. వీరి రచనలు అన్నీ నవ్వించేవే! గృహజీవితములోని కళాప్రసక్తములైన రసవద్వినోద కలాపాలను కథావస్తువుగా తీసుకొని ఇరవై అయిదు గ్రంథములు వ్రాసినారు. గార్హస్థ్య జీవిత సౌందర్యమును మనోహరంగా ఆవిష్కరణ చేసినారు. ఆంధ్రుల అభిమాన కథకుడు. "కాంతం కథ వ్రాస్తే మునిమాణిక్యమే వ్రాయాలె. మునిమాణిక్యం వ్రాస్తే కాంతం కథే వ్రాయాలె" అన్నారు విమర్శకులు. వీరివలె సంసారిక జీవితములోని రమణీయ దృశ్యాలను చిత్రించినవారు ఇంకొకరు లేదు.